

Onderzoeksverslag:

Motivatie deelname leefklimaatonderzoek

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Toegepaste psychologie

Onderzoeker

Leonie Bennaars, 474245

Periode

03-02-2014 t/m 27-06-2014

Afstudeerbegeleider

Gijs Bloemsaat

Opdrachtgever

De Hunnerberg, Jaap Nagtegaal

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag dat is geschreven ter afsluiting van de opleiding Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Deze scriptie is bedoeld voor de projectleider en de studenten die het leefklimaatonderzoek afnemen binnen De Hunnerberg te Nijmegen.

Vorig jaar ging ik al op tijd op zoek naar een geschikte afstudeerplaats. Doordat ik de minor werken in een gedwongen kader heb gevolgd vond ik het een mooi geheel als mijn onderzoek ook plaats zou vinden binnen het gedwongen kader. Met Jaap Nagtegaal had ik contact en al snel werd ik enthousiast om mijn afstudeeronderzoek binnen De Hunnerberg uit te voeren. Er werd mij verteld dat ze onderzoek deden naar hoe de jongeren het leefklimaat binnen De Hunnerberg ervaren maar dat er ook best een aantal jongeren waren die niet deel wilden nemen. De vraag aan mij was om dan in kaart te brengen waarom zij niet meedoen om hen uiteindelijk toch te kunnen motiveren om deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek.

In dit stukje tekst wil ik ook graag een aantal mensen bedanken voor het tot stand komen van dit verslag. Ten eerste wil ik mijn afstudeerbegeleider Gijs Bloemsaat bedanken voor de feedback die hij gegeven heeft en de begeleiding die hij gegeven heeft. Ook wil ik mijn afstudeergroepje/klasgenoten bedanken voor de vragen die zij beantwoord hebben en de feedback die we op elkaars stukken hebben gegeven, dit was prettig samenwerken. Daarnaast wil ik De Hunnerberg en dan specifiek Jaap Nagtegaal bedanken om mij in het begin op weg te helpen en wegwijs te maken binnen De Hunnerberg. Ook wil ik de jongeren en de groepsbegeleiders bedanken die mee hebben gewerkt aan de interviews zodat ik tot mijn data kon komen.

Dan wil ik nog Anouk Buys bedanken voor het doorlezen van dit verslag en te controleren op spelling en schrijfstijl.

Nijmegen, 2 juni 2014.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	6
1.1 De aanleiding.....	6
1.1.1 Probleemstelling en theoretisch kader.....	7
1.1.2 De context en onderzoeksorganisatie.....	11
1.1.3 Aansluiting van het onderzoek in de organisatie.....	11
1.2 Onderzoeksdoel.....	12
1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	12
1.4 Beroepsproduct	12
1.5 Leeswijzer.....	12
Hoofdstuk 2: Methode	13
2.1 Populatie/steekproef	13
2.2 Onderzoeksontwerp.....	15
2.3 Meetinstrument.....	15
2.4 Procedure	17
2.5 Verwerking en data analyse.....	18
Hoofdstuk 3: Resultaten	19
Deelvraag 1: de vragenlijst	19
Deelvraag 2: Moment van uitnodigen.....	21
Deelvraag 3: verwachtingen	21
Deelvraag 4: beloning.....	23
Deelvraag 5: beïnvloeding	24
Deelvraag 6: algemene redenen wel of niet deelnemen.....	25
Extra: resultaten/terugkoppeling	26
Hoofdstuk 4: Conclusie	27
Hoofdstuk 5: Aanbevelingen.....	31
Hoofdstuk 6: Discussie.....	33
Literatuurlijst.....	35
Bijlagen	37
Bijlage 1: Interviewguides	37
Bijlage 2: Codering	49

Samenvatting

Binnen de justitiële jeugdinstelling De Hunnerberg is er onderzoek gedaan naar de factoren waardoor jongeren wel of niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek. De doelstelling hierbij is: inzicht krijgen in de factoren waardoor jongeren wel of niet mee doen aan het leefklimaatonderzoek om uiteindelijk het onderzoek zo uit te voeren dat het leefklimaat op de groepen geoptimaliseerd wordt.

De onderzoeksvraag en deelvragen die hierbij horen zijn:

Welke factoren spelen een rol bij de jongeren van De Hunnerberg om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

1. Hoe wordt de vragenlijst ervaren en wat is de eerste indruk van de vragenlijst?
2. Hoe wordt het moment van uitnodigen ervaren?
3. Wat zijn de verwachtingen van de jongeren als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?
4. Wat vinden de jongeren van de beloning die ze krijgen bij het leefklimaatonderzoek?
5. Worden de jongeren beïnvloed door elkaar op het wel of niet deelnemen?
6. Wat zijn de beweegredenen van de jongeren van De Hunnerberg om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

Om tot deze vragen te komen is er een semi-gestructureerd interview gehouden met de non-respondenten van het leefklimaatonderzoek, de respondenten van het leefklimaatonderzoek en de groepsbegeleiders van de langtraject groepen en de korttraject groepen. In de interviews is onder andere de uitnodiging, de vragenlijst, de belemmeringen, de verwachtingen, de beïnvloeding van andere jongeren en de beloning besproken.

Uit de resultaten blijkt dat de non-respondenten van het leefklimaatonderzoek voornamelijk niet mee doen omdat zij verwachten dat er iets zal gaan veranderen op de groep. Deze verandering blijft uit en daardoor zien de non-respondenten de meerwaarde van meewerken aan het leefklimaatonderzoek niet in. Redenen om niet mee te werken zijn onder andere dat jongeren wantrouwig zijn en/of bang zijn dat de gegeven antwoorden tegen hen gebruikt worden. Sommige jongeren hebben al regelmatig verlof en dan interesseert het hen minder hoe het moet gaan binnen De Hunnerberg, ook zijn er jongeren die bijna weg mochten en daardoor aan niets mee wilde werken. Er is een verschil tussen lang- en korttraject, namelijk dat wantrouwen voornamelijk op korttraject groepen afspeelt en het met verlof mogen op langtraject.

De respondenten deden voornamelijk mee omdat zij studenten en mensen van buitenaf inzicht willen geven in hoe de jongeren het ervaren om te leven binnen De Hunnerberg, ook

waren er jongeren die geen specifieke voorkeur hadden. Het werd hen gevraagd en hier dachten zij verder niet al te veel bij na.

Conclusie hiervan is dat er een verschillende aanpak moet zijn in de benadering van de jongeren van lang- en korttraject. Ook moet er meer aandacht zijn voor de terugkoppeling van de resultaten aangezien de jongeren dan inzicht krijgen in wat er gebeurt met het onderzoek en wat de verdere gevolgen daarvan zijn.

De aanbevelingen die hier dan ook bij horen zijn dat jongeren van korttraject vaker benaderd moeten worden. De onderzoekers moeten een vertrouwensrelatie met de jongeren opbouwen om hen uit te kunnen leggen waarvoor het onderzoek is om het wantrouwen weg te nemen. Op het langtraject is er een andere aanpak nodig, namelijk dat De Hunnerberg de jongeren tegemoet komt door hen geen vragenlijst in te laten vullen maar om alleen met hen in gesprek te gaan.

Bij de terugkoppeling dient er meer aandacht te zijn voor de veranderingen die de jongeren graag willen zien en wat daarin de mogelijkheden zijn. Dit gesprek wordt met de jongeren en de groepsleiding gevoerd en op basis hiervan worden actiepunten geformuleerd die later geëvalueerd worden.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 De aanleiding

Jeugdzorg in Nederland zorgt voor de jeugd. Dit kan thuis, binnen een instelling, kort, lang, individueel, in het gezin, vrijwillig of gedwongen. Hierbij bieden bureau jeugdzorg en jeugdzorgaanbieders zorg aan de jeugdigen. Onder jeugdzorg vallen ook de justitiële jeugdinrichtingen (NJI, z.d.). In Nederland verblijven ongeveer 1600 jongeren in justitiële jeugdinrichtingen (JJI), sommige verblijven een paar dagen, terwijl andere jongeren maximaal 7 jaar binnen een JJI verblijven (DJI: jongeren in detentie, z.d.). In De Hunnerberg verblijven 72 jongeren van 12 tot en met 24 jaar met een strafrechtelijke titel. Dit kan zijn preventieve hechtenis, nachtdetentie, jeugddetentie of een PIJ-maatregel: Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen (Dienst Justitiële Jeugdinrichtingen, z.d.). De PIJ-maatregel is bedoeld voor criminele jongeren met een ontwikkelingsstoornis of psychische aandoening (Rijksoverheid, z.d.). Binnen De Hunnerberg zijn er drie korttraject groepen (preventief gehecht, zij hebben nog geen straf opgelegd gekregen of korte jeugddetentie) en vijf langtrajectgroepen (zij hebben jeugddetentie of een PIJ-maatregel). Twee groepen van het kort- en langtraject zijn bijzondere zorg groepen, hier zitten jongeren die meer aandacht nodig hebben omdat ze bijvoorbeeld een verstandelijke beperking hebben.

Binnen een justitiële jeugdinrichting (JJI) krijgen de jongeren behandeling. Zij leven op een leefgroep en gaan naar school binnen De Hunnerberg. Sommige jongeren volgen een opleiding buiten De Hunnerberg. Dit is mogelijk als zij verder in hun traject zijn en op verlof mogen.

Jongeren die binnen De Hunnerberg verblijven kunnen op veel gebieden problemen ervaren, zoals psychische problemen. Uit de literatuur blijkt dat veel voorkomende psychische problemen in gesloten residentiële jeugdzorg angst en depressie zijn (internaliserende stoornissen). Uit recent onderzoek (White, Shi, Hirschfield, Mun & Loeber 2009) is gebleken dat vrijheidsverlies en het daarmee gepaard gaande verlies aan perspectief jongeren vaak wanhopig en depressief maakt. Andere jongens vertonen geen internaliserend gedrag zoals hiervoor beschreven, maar juist externaliserend zoals druk en/of agressief gedrag. De oorzaak ervan bestaat vaak uit angst, wanhoop en onvermogen om om te gaan met de situatie op de groep, met hun leven of met wat ze in het verleden is overkomen (Helm & Hanrath, 2011).

Boendermaker (2008) benoemt dat jongens binnen een justitiële inrichting juist externaliserende problemen hebben zoals de antisociale gedragsstoornis. Andere problemen

die veelal voorkomen zijn middelengebruik, sociale informatie verkeerd interpreteren (denkfouten), hechtingsproblemen en verblijven in probleemgezinnen.

Ook door Vreugdenhil (2003) is er onderzoek gedaan naar psychiatrische stoornissen bij minderjarige jongens in JJI's. In zijn onderzoek kwam naar voren dat jongeren in een JJI tien keer vaker psychische stoornissen hebben dan hun leeftijdgenoten. Vaak ging het om gedragsstoornissen, ADHD en middelenmisbruik. Uit het onderzoek van Vreugdenhil (2003) blijkt ook dat jongeren met een lage opleiding, uit gebroken gezinnen en een lage sociaal economische status oververtegenwoordigd blijken te zijn. Bevolkingsgroepen met een andere etnische achtergrond zijn ook oververtegenwoordigd (Vreugdenhil, 2003).

Het verblijf op de leefgroepen heeft een grote impact op de jongeren omdat ze de groep niet mogen verlaten (Helm, 2011). Om te zien hoe de jongeren de leefgroep ervaren en om erachter te komen of er sprake is van een gesloten of open leefklimaat is er een onderzoek ingesteld: het leefklimaatonderzoek. Dit is een landelijk onderzoek binnen de gesloten jeugdzorg waaronder de JJI's ook vallen. Met het leefklimaatonderzoek proberen de onderzoekers inzicht te krijgen in hoe de jongeren de punten steun, groei, repressiviteit en atmosfeer ervaren. Om hiervan een beeld te krijgen zijn er vragenlijsten en interviews binnen verschillende JJI's afgenomen.

Uit onderzoek van Hogeschool Leiden en de Universiteit van Amsterdam blijkt dat bij een goed en positief leefklimaat/behandelmilieu de jongeren meer open staan voor behandeling, actief meewerken, eerder geneigd zijn naar zichzelf te kijken, minder ongelukkig zijn, emotioneel stabiel worden, meer inlevingsvermogen ontwikkelen en minder agressief worden (Helm, 2011). Er is dan sprake van een open leefklimaat.

Om inzicht te kunnen krijgen hoe de jongeren binnen De Hunnerberg het leefklimaat ervaren wordt het leefklimaatonderzoek ook binnen De Hunnerberg afgenomen. Maar wat is de motivatie en wat zijn de factoren waardoor deze jongeren wel of niet meedoen aan het leefklimaatonderzoek? En zijn de jongeren die meedoen een representatieve groep?

1.1.1 Probleemstelling en theoretisch kader

Voor het leefklimaatonderzoek benaderen de onderzoekers de jongeren met de vraag of zij een vragenlijst in willen vullen. Op deze vragenlijst kunnen de jongeren aangeven of ze ook mee willen werken aan een interview. Dit interview gaat dieper in op de antwoorden die zijn gegeven in de vragenlijst. Als de jongeren de vragenlijst in willen vullen dan krijgen zij een code en wordt de vragenlijst bij hen achtergelaten en op een later tijdstip weer opgehaald.

Van de 72 jongeren binnen De Hunnerberg hebben 16 jongeren niet deelgenomen aan het leefklimaatonderzoek, dit is 22,2%. Van de langtraject groepen zijn dit elf jongeren en van de korttrajectgroepen vijf (vergelijking interne overzichten deelnemers leefklimaatonderzoek, 4 april 2014). Uit de literatuur blijkt dat een non-respons van 40-50% niet ongebruikelijk is (Riele, 2002), dit ligt wel aan de soort afname die gedaan wordt, namelijk via internet of brieven sturen met codes. Dit percentage ligt vele malen hoger dan bij De Hunnerberg maar toch is het voor De Hunnerberg wel van belang om inzicht te krijgen in deze non-respons. Een aantal jongeren die op een langtrajectgroep zitten hebben voorheen wel meegedaan maar zijn gestopt met deelnemen aan het leefklimaatonderzoek, waar ligt dit aan? De non-respons kan, namelijk verschillende oorzaken hebben, bijvoorbeeld dat de jongere niet bereikt wordt, dat de jongere weigert om mee te werken of niet kan meewerken omdat hij bijvoorbeeld de taal niet beheerst (Baarda & Kalmijn, 2010). Ook is het belang groot om inzicht in deze groep te krijgen doordat zij negatiever over het leefklimaat kunnen zijn dan de respondenten. Van der Helm (2011) heeft in een onderzoek aangetoond dat jongeren die het leefklimaat negatiever ervaren minder open staan om mee te werken aan behandeling, dit kan ook invloed hebben op de deelname aan het leefklimaatonderzoek.

De non-respons kan in principe in twee categorieën worden ingedeeld, namelijk: niet mee kunnen doen of niet mee willen doen, de jongere is in het laatste geval niet voldoende gemotiveerd (Zee, 2012).

Door inzicht te krijgen in de motivatie en factoren van de jongeren om wel of niet deel te nemen kan hier in de volgende ronde rekening mee worden gehouden. De onderzoekers kunnen dan inspelen op wat voor de jongeren belangrijk is en de obstakels verminderen waardoor jongeren niet mee doen.

Zoals hiervoor is beschreven is kan de non-respons verdeeld zijn in het niet mee willen doen en het niet mee kunnen doen. Wat betreft het niet mee kunnen doen kan een oorzaak zijn dat sommige jongeren de taal niet beheersen en daardoor de vragenlijst niet in kunnen vullen, maar een oorzaak kan ook liggen in de vaardigheden die de jongeren niet hebben. Is de vragenlijst te begrijpen voor de jongeren en sluit het bij hen aan? Hirschi en Hindelang (1977) hebben onderzoek gedaan naar de relatie tussen delinquentie en intelligentie en daaruit blijkt dat delinquenten gemiddeld een lagere IQ-score behalen dan niet-delinquenten. Latere studies van Ellis, Beaver en Wright (2009) hebben dit verband ook gevonden. Uit het onderzoek van Vreugdenhil (2003) blijkt ook dat jongeren met een lage opleiding zijn oververtegenwoordigd binnen de JJI's. Binnen De Hunnerberg volgt het merendeel van de jongeren praktijkonderwijs, VMBO of MBO niveau 2. Er zijn hierop ook jongeren die een uitzondering vormen en een HAVO of VWO opleiding volgen. Doordat het opleidingsniveau

van de jongeren binnen de JJI laag is, is het van belang dat de vragenlijsten afgestemd zijn op het niveau van de jongeren.

Naast het opleidingsniveau heb je ook te maken met de motivatie die de jongeren hebben om wel of niet deel te nemen. Als de jongeren bijvoorbeeld deelnemen aan het leefklimaatonderzoek dan krijgen zij een beloning. Voor alleen het invullen van de vragenlijst krijgen de respondenten een reep chocolade, een flesje cola of AA-drink en als de jongeren aan de vragenlijst en het interview meewerken krijgen zij een belkaart van vijf euro. De Hunnerberg probeert de jongeren op deze manier extrinsiek te motiveren.

Extrinsieke motivatie is volgens Ryan en Deci (2000) '*extrinsic motivation refers to doing something because it leads to a separable outcome (like receiving a reward).*' Dit geldt voor de jongeren als hun motivatie enkel voortkomt om mee te werken aan het onderzoek voor het krijgen van een beloning.

Intrinsieke motivatie is het tegenovergestelde, namelijk: '*Intrinsic motivation refers to doing something because it is inherently satisfying or enjoyable.*' (Ryan en Deci, 2000). De jongeren doen dan mee aan het leefklimaatonderzoek omdat het voor hen zelf iets oplevert en ze hiervoor niet van buitenaf gestimuleerd hoeven te worden met een beloning.

Behandelmotivatie van jongeren binnen een JJI is onderzocht door Brand en van den Hurk (2008) en Mulder (2010). Dit gaat specifiek over jongeren met een PIJ-maatregel. Binnen De Hunnerberg heeft het merendeel van de jongeren op langtraject een PIJ-maatregel. Brand et. al. zeggen over deze jongeren dat zij de eerste acht maanden veel problemen hebben met motivatie. Meer dan de helft van de jongeren is niet gemotiveerd voor behandeling en hebben onvoldoende vertrouwen in groepsleiders en behandelaars. Deze lage motivatie kan van invloed zijn op het wel of niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek aan het begin van het traject van de jongeren. Maar van langtraject hebben ook jongeren in het begin van hun verblijf wel deelgenomen en zijn hier later mee gestopt. Ligt dit dan aan de motivatie zoals Brand et. al. het beschrijven of speelt hier iets anders?

Het stuk motivatie is een complex begrip en bestaat uit veel begrippen. Geen (1999) zegt dat motivatie bestaat uit drie basisdimensies, namelijk: oorsprong (waar komt de motivatie vandaan?), intensiteit (hoeveel energie stop je in die actie?) en duurzaamheid (hoe lang houdt je deze motivatie vol?) van gedrag. Er moet een doel opgesteld worden en van daaruit bekeken worden wat er nodig is om dit doel te bereiken. Daarin spelen meerdere factoren een rol, namelijk: leidt dat specifieke gedrag naar het doel? Is er geloof in het eigen kunnen om het doel te halen? En als van het vorige sprake is welke strategie wordt er dan ingezet om het

vereiste gedrag in gang te zetten? Is het de moeite waard om die bepaalde inspanning te leveren voor het bereiken van het doel? Vertaald naar de jongeren van De Hunnerberg komt dit erop neer dat de jongeren de vaardigheden moeten hebben om de vragenlijst in te kunnen vullen en moeten ze geloven dat zij daar de competentie voor hebben en dat de inspanning die ze hiervoor leveren ook hen weer iets oplevert. Is hierbij de beloning voldoende of zijn er verwachtingen dat er iets zal gaan veranderen op de groepen? Bijvoorbeeld dat er iets verandert aan de negatieve punten die ze benoemd hebben in het leefklimaatonderzoek.

Wat betreft de verwachtingen zegt Tolman (1932) dat een persoon verwacht dat hij een bepaald doel zal behalen en hij dat combineert met de waarde die hij aan dat doel hecht. Dit om gemotiveerd te raken voor een doel. Als de jongeren waarde hechten aan de beloning dan zijn zij eerder gemotiveerd om deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Hechten de jongeren meer waarde aan de resultaten van het leefklimaatonderzoek en dat ze daar iets van terugzien op de groepen dan zijn zij ook gemotiveerd om hieraan mee te werken maar dan moeten zij wel het gevoel hebben dat de verwachting uitkomt. Anders is er geen sprake van motivatie.

Over de behandeling heeft een jongere aan het begin ook verwachtingen. Deze verwachtingen aan het begin van de behandeling bepalen de motivatie van de jongeren en het behandelingsucces (Miller en Tonigan, 1996; Arnkoff, Gallis & Shapiro, 2002; Hemphill & Hart, 2002; Ward, Day, Howells & Birgden, 2004, zoals geciteerd in Verdonck en Jaspaert, 2009). Met verwachting wordt bedoeld de kans dat een bepaalde gebeurtenis of iets dergelijks zich voor zal doen (Garfield, 1994). Goldstein (1962) geeft aan dat er twee verwachtingen zijn, namelijk prognostische verwachtingen en rolverwachtingen. Rolverwachtingen zijn verwachtingen over het behandelingsproces en de rollen van de jongeren en de groepsleider hierin. Prognostische verwachtingen is de verwachting van wat de behandeling de jongeren op zal leveren, dus de winst. Voor het leefklimaatonderzoek heb je ook met deze verwachtingen te maken, namelijk de prognostische verwachting, wat levert het voor de jongeren op.

De jongeren kunnen ook invloed op elkaar hebben in de keuze die ze maken om wel of niet deel te nemen. De jongeren verblijven op leefgroepen waarbij negatieve beïnvloeding een rol kan spelen. Osgood en Bridell (zoals geciteerd in Dodge, Dishion, & Lansford, 2006) noemen dit *peer contagion*. Dit speelt binnen gesloten jeugdinstellingen een grote rol. Ook als er nieuwe jongeren op de groep komen moeten zij een weg vinden in hoe ze zich moeten gedragen. Ze krijgen dan te maken met een aantal vragen die ze zichzelf moeten stellen, zoals:

- Wie ben ik? Welke rollen moet ik spelen?

- Wie kan ik beïnvloeden en door wie laat ik mij beïnvloeden?
- Wie heeft de macht binnen de groep? Wie bepalen er wat er gebeurt binnen de groep?
- Wat kan ik van mijzelf laten zien? Wat kan ik van mijn gevoelens en opvattingen delen met de groep? (Remmerswaal, 2006).

Daarnaast zijn er ook verschillende fases waar de groepen doorheen gaan die van invloed kunnen zijn op hoe de jongeren op elkaar reageren. Namelijk de ontwikkelingsfasen van Tuckman (1965) en Tuckman en Jensen (1977). In het begin tijdens de *formingfase* hangt er een spanning en is er sprake van onzekerheid. De jongeren weten niet wat ze van elkaar kunnen verwachten en hoe ze zich moeten gedragen. Daarna krijg je de *stormingfase* waarin de jongeren zich meer met elkaar gaan bemoeien en waardoor er wrijvingen en strubbelingen kunnen ontstaan. Ook het beïnvloeden van elkaar speelt hier en in de volgende fase een rol. In de *normingfase* gaan de jongeren steeds beter met elkaar om en ontstaan er normen en regels over hoe te handelen. Er zijn regels vanuit de leefgroep en de groepsbegeleiding maar de jongeren onderling hebben dat ook. Op de korttrajectgroepen moeten ze deze fases continue opnieuw doorheen. In een week tijd kan de groepssamenstelling weer veranderd zijn.

Doordat meerdere factoren van invloed kunnen zijn op de motivatie van jongeren om wel of niet deel te nemen wordt er met dit onderzoek gekeken welke factoren er bij de jongeren van De Hunnerberg een rol spelen.

1.1.2 De context en onderzoeksorganisatie

Het onderzoek vindt plaats op de lang- en korttraject groepen. De onderzoeksactiviteiten vinden plaats binnen de leefgroepen van de jongeren. Met de jongeren worden interviews afgenomen over de redenen die ze hebben om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Met een aantal groepsleiders van de groepen is er ook een interview, aan hen wordt gevraagd hoe zij de jongeren inschatten en wat zij denken dat de voornaamste redenen/problemen zijn voor de jongeren om niet mee te doen.

1.1.3 Aansluiting van het onderzoek in de organisatie

Het leefklimaatonderzoek vinden de medewerkers binnen De Hunnerberg belangrijk. De werknemers vinden het een interessant onderwerp en willen hier graag meer over te weten komen. Om inzicht te krijgen in de beleving van de jongeren is het van belang dat de jongeren meewerken aan het leefklimaatonderzoek.

1.2 Onderzoeksdoel

Inzicht krijgen in de factoren waardoor jongeren wel of niet mee doen aan het leefklimaatonderzoek om uiteindelijk het onderzoek zo uit te voeren dat het leefklimaat op de groepen geoptimaliseerd wordt.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

Welke factoren spelen een rol bij de jongeren van De Hunnerberg om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

1. Hoe wordt de vragenlijst ervaren en wat is de eerste indruk van de vragenlijst?
2. Hoe wordt het moment van uitnodigen ervaren?
3. Wat zijn de verwachtingen van de jongeren als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?
4. Wat vinden de jongeren van de beloning die ze krijgen bij het leefklimaatonderzoek?
5. Worden de jongeren beïnvloed door elkaar op het wel of niet deelnemen?
6. Wat zijn de beweegredenen van de jongeren van De Hunnerberg om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

1.4 Beroepsproduct

Het beroepsproduct is een stappenplan voor het terugkoppelen van de resultaten aan de jongeren en groepsbegeleiders. Hierin staat beschreven hoe het gesprek eruit komt te zien. Vanuit het gesprek komen actiepunten waar de groep aan gaat werken en die na een bepaalde periode geëvalueerd wordt.

1.5 Leeswijzer

Hier komt een indeling met betrekking tot wat in de volgende hoofdstukken staat beschreven:

In hoofdstuk 2 staat de methode beschreven van het onderzoek, de populatie en de activiteiten die georganiseerd zijn om antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste resultaten weergegeven van het onderzoek. Daarna volgt hoofdstuk 4 met de conclusies die komen uit de resultaten en wat dit nu betekent. In hoofdstuk 5 staan de aanbevelingen die volgen vanuit de conclusies en wat de punten zijn waar ze met het leefklimaatonderzoek op moeten letten.

Hoofdstuk 6 is het discussiehoofdstuk. Hierin staan de vragen en discussiepunten die dit onderzoek oproepen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 2: Methode

In dit hoofdstuk staat de methode beschreven. De populatie van het onderzoek is uitgelegd en hoe de steekproef is getrokken. Daarna wordt verteld wat voor soort onderzoek er is uitgevoerd en welk meetinstrument is gebruikt. Ten laatste is de procedure te lezen van het onderzoek.

2.1 Populatie/steekproef

Het onderzoek richt zich op de jongeren van het lang- en korttraject groepen. De bijzondere zorggroep blijft buiten beschouwing. Hier hebben alle jongeren meegedaan en dit is een andere doelgroep dan de jongeren op lang- en korttraject. Het gaat om 52 jongeren van lang- en korttraject, zij vormen de populatie. Hieronder staat informatie beschreven over de jongeren van lang- en korttraject.

Langtraject:

De jongeren op langtraject hebben een PIJ-maatregel of jeugddetentie. Op deze vier groepen verblijven op iedere groep ongeveer acht à negen jongeren. Merendeel van de jongeren heeft een PIJ-maatregel, een aantal jeugddetentie en een enkeling van de jongeren zijn nog preventief gehecht omdat deze jongeren in hoger beroep zijn. De leeftijden van de jongeren liggen tussen de 17 en 22 jaar. De gemiddelde verblijfsduur van de jongeren is 489 dagen, dit is ongeveer 17,5 maand (De Hunnerberg, z.d. huidige bevolking, 20 mei 2014).

Korttraject:

De jongeren op korttraject zitten veelal nog in afwachting van hun zaak, zij zijn nog niet veroordeeld voor hun zaak maar zijn preventief gehecht. Op deze twee groepen verblijven op iedere groep ongeveer elf à twaalf jongeren. Sommige van de jongeren hebben al wel een straf opgelegd gekregen en hebben jeugddetentie, zij staan op de wachtlijst om door te kunnen naar een langtrajectgroep. De leeftijden van de jongeren liggen tussen de 16 en 19 jaar. De gemiddelde verblijfsduur van de jongeren is ongeveer 73 dagen, dit is ongeveer 2,5 maand (De Hunnerberg, z.d. huidige bevolking, 20 mei 2014).

De 52 jongeren zijn niet allemaal benaderd. Voor de non-respondenten van het leefklimaatonderzoek is geen steekproef getrokken, hierbij zijn wel alle jongeren benaderd, namelijk vijf jongeren van het korttraject en elf jongeren van de langtrajectgroep. Voor de respondenten van het leefklimaatonderzoek is gekozen voor een gerichte steekproef (Migchelbrink, 2008). Dit om jongeren te kunnen selecteren van lang en korttraject en jongeren die negatief dan wel positief in het leefklimaatonderzoek waren. Hier is voor gekozen om zo een brede groep jongeren te spreken.

De jongeren zijn door de onderzoeker zelf benaderd. Op sommige groepen was er de mogelijkheid om tijdens de lunch mee te eten om zo eerst kennis te maken met de groep en de jongeren. Bij andere groepen werd er van tevoren gebeld of het mogelijk was om langs te komen. De jongeren werden individueel aangesproken. Hen werd uitgelegd waar het onderzoek over ging en gevraagd of ze met de onderzoeker daarover in gesprek wilde. Als de jongere hiermee akkoord ging werd er met hem of met de groepsleiding een afspraak gepland.

In totaal zijn er elf jongeren geïnterviewd. Zes non-respondenten van het leefklimaatonderzoek en vijf respondenten van het leefklimaatonderzoek. De respondenten zijn geïnterviewd om te kijken of er verschil zit tussen de factoren en motivatie van de non-respondenten en de respondenten.

Ook is er met vier groepsbegeleiders een interview afgenomen over de factoren die bij de jongeren mee kunnen spelen om wel of niet mee doen aan het leefklimaatonderzoek. Bij hen is geen steekproef getrokken. Daar zijn de groepen benaderd met de vraag wie er mee wilde werken.

Binnen deze ene databron, het interview, is er sprake van triangulatie omdat er met drie verschillende groepen mensen gesproken is (Baarda, 2009).

Nu wordt de non-respons van dit onderzoek beschreven.

De non-respons van de niet-deelnemers van het leefklimaatonderzoek waren er negen. Van de meesten jongeren is de non-respons voor dit onderzoek onbekend, er is gevraagd waarom zij niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek. Deze gegevens staan ook beschreven bij de resultaten. Hier staat wel bij vermeld dat dit de non-respondenten van dit onderzoek zijn.

Voor dit onderzoek zijn er wel een aantal redenen bekend waardoor de jongeren niet in gesprek wilden, namelijk: een jongere had het erg druk en wilde alleen meedoen als er een beloning aan vast zat, een andere jongere was bijna weg en wilde verder zo min mogelijk met De Hunnerberg te maken hebben, twee jongeren beheersten de taal niet en een andere jongere gaf eerst aan wel mee te willen werken maar uiteindelijk toch niet, het bleef onduidelijk wat hier de reden voor was.

De non-respons van de jongeren die wel hebben deelgenomen aan het leefklimaatonderzoek waren er drie. Eén jongere was erg onduidelijk in wat de reden was en begreep niet wat de bedoeling van het onderzoek was. Op een andere leefgroep heerste er veel onrust waardoor het onmogelijk was om twee jongeren te benaderen. In plaats daarvan zijn toen twee jongeren van een andere leefgroep benaderd.

2.2 Onderzoeksonderwerp

Dit onderzoek is een beschrijvend onderzoek: 'in kaart brengen van een thema of praktijksituatie', namelijk de motivatie van de jongeren en andere factoren om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek (Donk, 2011).

In het onderzoek is gebruik gemaakt van een semi-gestructureerd interview. De onderwerpen, de belangrijkste vragen en in principe ook de volgorde ligt vast. De 'doorvragen' liggen niet vast en er kan in de vraagvolgorde afgeweken worden als dat in het gesprek beter uitkomt omdat de jongere het al over het desbetreffende onderwerp heeft gehad (Baarda, 2005).

Er is gekozen voor een semi-gestructureerd interview omdat er bepaalde vragen gesteld moeten zijn om antwoord te kunnen geven op de deelvragen en de uiteindelijke onderzoeksvraag. Ook is hiervoor gekozen omdat in de volgorde eventueel afgeweken kan worden als andere onderwerpen in het gesprek eerder aan de beurt komen. De beginvragen liggen vast, als het nodig is kan er doorggevraagd worden.

De randvoorwaarden voor het onderzoek zijn dat de jongeren uit geroosterd worden van school om deel te kunnen nemen aan het interview, dat er een ruimte is waar het interview rustig plaats kan vinden en dat er opnameapparatuur aanwezig is.

2.3 Meetinstrument

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van interviews. Met de interviews is van drie groepen het onderwerp bekeken, namelijk de non-respondenten van het leefklimaatonderzoek de respondenten van het leefklimaatonderzoek en de groepsbegeleiders. Er is gebruik gemaakt van een semi-gestructureerd interview.

Er is gekozen voor een interview omdat motivatie en de verschillende factoren niet door middel van observatie achterhaald worden. Door middel van een interview zijn de verschillende aspecten uitgevraagd die mee kunnen spelen in de motivatie en redenen van de jongeren om wel of niet deel te nemen. Met het interview vraag je mensen hoe ze hun eigen gedrag, het gedrag van anderen of een praktijksituatie waarnemen en ervaren (Donk, 2011). Een interview gebruik je om erachter te komen wat mensen weten, denken, voelen en willen over bepaalde onderwerpen, personen of gebeurtenissen (Baarda, 2005).

Met behulp van de literatuur over de verschillende factoren die een rol kunnen spelen in de motivatie om wel of niet deel te nemen is de vragenlijst voor het interview ontwikkeld. Er is begonnen met als eerste een algemene open vraag te stellen, namelijk: Wat is/zijn voor jou de redenen om wel/niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek? Daarna is er ingegaan op

de onderwerpen: de uitnodiging, de vragenlijst, moeilijkheden en belemmeringen, verwachtingen, groepsdruk en de beloning/motivatie.

Over de verschillende onderwerpen is gevraagd naar de ervaring/mening die de jongeren daarover hebben. Groepsdruk is wel bevroegd maar hier heb je te maken met sociaalwenselijke antwoorden. Dit is dan meer uitgevraagd bij de groepsbegeleiding om toch hierop antwoord te kunnen krijgen. De vragenlijsten zijn toegevoegd in de bijlage. Dit zijn de vragenlijsten voor alle drie de groepen (bijlage 1, interviewguides).

De thema's die bevroegd zijn komen weer overeen met de deelvragen die opgesteld zijn. De deelvragen zijn net als de thema's met behulp van de literatuur opgesteld.

Hieronder staan nog een aantal begrippen uitgelegd die met het interview zijn gemeten:

Motivatie

Met het begrip motivatie heb je te maken met extrinsieke of intrinsieke motivatie (Ryan en Deci, 2000). Jongeren kunnen meedoen aan het leefklimaatonderzoek omdat er een beloning tegenover staat, dus extrinsiek of omdat het voor henzelf iets oplevert of omdat ze graag een ander willen helpen. In dit onderzoek is er dus gekeken naar de beloning en of deze belangrijk is voor de jongeren.

Beïnvloeding/groepsdruk

Er zijn verschillende vormen van groepsdruk, namelijk: onbewuste aanpassing, impliciete groepsdruk en expliciete groepsdruk (Jong en Gemert 2010).

Onbewuste aanpassing houdt in dat een jongere bij de groep wil horen en onbewust zijn gedrag aanpast aan de rest van de groep. De jongere ervaart het zelf als dat deze aanpassing van gedrag uit vrije wil is maar dit wordt veroorzaakt door hoe andere jongeren zich gedragen onder andere door hun taalgebruik, lichaamshouding, kleding enz.

Bij impliciete groepsdruk worden ook nog geen verwachtingen uitgesproken door anderen over hoe iemand zich moet gedragen maar hierbij is iemand wel bewuster bezig dat anderen negatief reageren als hij bepaald gedrag wel of niet laat zien. Zijn gedrag wordt bewuster op de groep afgestemd. Een jongere kan de angst voelen om buitengesloten te worden.

Expliciete groepsdruk houdt in dat de groep duidelijk maakt wat er van hem verwacht wordt en wat voor gedrag hij moet laten zien. De groep maakt duidelijk welke sancties er volgen als de persoon niet doet wat hem gezegd is. De jongere past zich dan aan om 'negatieve psychologische, lichamelijke, sociale en/of materiële gevolgen te vermijden' (Jong en Gemert, 2010, p36.).

Verwachtingen

Wat verwachten de jongeren dat er gaat gebeuren met het onderzoek als ze aan het begin meedoen? Wat hopen zij te bereiken met het deelnemen aan het leefklimaatonderzoek? De prognostische verwachting die Goldstein (1962) noemt speelt hierbij een belangrijke rol. Wat denkt een jongere dat het hem op zal leveren? Hierbij kunnen de beloning, in gesprek gaan met studenten, mening kunnen geven en verandering bewerkstelligen een rol spelen.

2.4 Procedure

De interviews zijn afgenomen in de spreekkamer waarbij er geen afleiding was. Met twee jongeren zijn de interviews op de buitenplaats van de groep gehouden. Er was toen geen mogelijkheid om in de spreekkamer te zitten. Dit had geen invloed op de inhoud van het gesprek en er was geen sprake van afleiding.

Aan het begin van het interview werd nog een keer uitgelegd wat het doel was, namelijk: inzicht krijgen in de factoren waardoor jongeren wel of niet mee willen doen aan het leefklimaatonderzoek, en waar de vragen over gingen. Daarna werd gevraagd om toestemming voor het maken van geluidsopnamen. Er was sprake van een open houding, er werd samengevat en om bevestiging gevraagd, dit om na te gaan of de interviewer de respondent goed begrepen had. De interviews met de non-respondenten duurde ongeveer 20 minuten, met de respondenten 10 tot 15 minuten en met de groepsleiding 20 tot 30 minuten.

De jongeren en de groepsleiders hebben aan het eind van de interview de vraag gehad of zij de resultaten terug willen krijgen. De jongeren en de groepsleiders die dit wilden hebben de resultaten terug gekoppeld gekregen. Hen is gevraagd of zij zich herkennen in de resultaten en conclusies, dit was het geval.

Tijdens de afnamen zijn er geen bijzonderheden voorgevallen die van invloed kunnen zijn op de betrouwbaarheid van de gegevens.

De interviews zijn anoniem verwerkt. De respondenten hebben codes gekregen waarbij alleen de onderzoeker weet welke namen bij de respondenten hoort. De opnames zijn gemaakt met toestemming van de respondenten. De opnames zijn na het transcriberen en de analyse verwijderd. Bij twee jongeren was er geen toestemming voor opnames, bij deze gesprekken zijn veel aantekeningen gemaakt. Direct na het interview is het gesprek uitgewerkt en zijn deze gegevens wel meegenomen in de resultaten.

Namen die werden genoemd in het gesprek zijn geanonimiseerd in de transcripties.

2.5 Verwerking en data analyse

Na de interviews zijn de opnamen getranscribeerd en gecodeerd. De labels zijn gehaald uit de literatuur die in de inleiding is beschreven.

Vanuit de verschillende labels is gekeken hoe de respondenten over verschillende onderwerpen dachten om daarmee de deelvragen te kunnen beantwoorden.

Er is gecodeerd vanuit een startlijst (Migchelbrink, 2008), de thema's/labels zijn gekomen vanuit de probleemstelling, het theoretisch kader, de onderzoeksvraag en de deelvragen. Deze thema's zijn omgezet tot vragen voor het interview om zo ieder thema uit te kunnen vragen. Van deze thema's zijn ook de labels voor het codeerformat geformuleerd. Nadat de interviews zijn afgenomen en getranscribeerd is in de teksten zelf gekeken welke thema's nog meer relevant zijn voor de labeling. Deze labels zijn toegevoegd aan het codeerformat. De transcripties zijn in een excelbestand geplaatst en aan de hand van de labels gecodeerd. Voor de labels zie bijlage 2, hier is een printscreen te zien van het excelbestand (bijlage 2, codering).

Per thema/label is gekeken wat de non-respondenten, de respondenten en de groepsleiding hebben gezegd en of hier onderlinge verbanden in te vinden zijn of dat er juist verschillen zijn tussen de groepen. Aan de hand van de resultaten die per deelvraag/onderwerp staan beschreven is er gekeken of er een verband is tussen verschillende deelvragen zoals: tussen het moment van uitnodigen en de algemene redenen en verwachtingen. Tussen terugkoppeling en verwachtingen en tussen de vragenlijst en opleidingsniveau/cijfers voor vaardigheden. Tussen terugkoppeling en verwachtingen zit een verband doordat jongeren verandering willen zien op de groepen en geen terugkoppeling krijgen weten zij niet wat er verder gebeurt met de resultaten en het onderzoek.

Hoofdstuk 3: Resultaten

Hieronder zijn de resultaten beschreven die door middel van codering naar voren zijn gekomen. Er is onderscheid gemaakt tussen respondenten (RESP), dit zijn jongeren die wel deelgenomen hebben aan het leefklimaatonderzoek en non-respondenten (NRESP), dit zijn jongeren die niet deelgenomen hebben aan het leefklimaatonderzoek. De kopjes zijn onderwerpen uit de deelvragen. Deze resultaten brengen in kaart welke factoren meespelen bij de jongeren om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek.

Deelvraag 1: de vragenlijst

Over de vragenlijst zijn een aantal vragen gesteld, namelijk de eerste indruk van de NRESP en de groepsleiding, wat de RESP van de vragenlijst vonden, de mening over de aantal vragen en de duidelijkheid van de vragenlijst.

Aantal vragen:

De aantal vragen in de vragenlijst wordt door negen van de elf jongeren als genoeg ervaren. Twee van de elf jongeren geeft aan dat het veel vragen zijn.

De vier groepsbegeleiders geven aan dat de aantal vragen op zich te doen zijn, één groepsbegeleider zegt daarbij wel: *'Het is een beetje aan de lange kant maar daar kom je ook niet omheen.'* (202, fragment 7). De groepsleiding ervaart het als goed en dat het voor de jongeren te doen moet zijn.

Duidelijkheid:

Het begrijpen van het doel van het onderzoek en de vragenlijst is verschillend ervaren. Van de NRESP geven drie van de zes jongeren aan dat het duidelijk was en dat uitgelegd werd waarvoor het leefklimaatonderzoek diende. De andere drie hadden verschillende redenen namelijk dat het onduidelijk was, één jongere wist het niet meer en bij de ander is het antwoord onbekend.

De RESP gaven aan dat de vragen duidelijk waren: *'Het waren ook echt duidelijke vragen.'* (303, fragment 6). En: *'Het waren duidelijke en interessante vragen, ook voor anderen.'* (302, fragment 7). Het doel van het onderzoek was voor hen ook duidelijk. De jongeren gaven aan dat aan het begin werd uitgelegd waar het voor was. Ze legden uit wie er onderzoek kwamen doen en wat voor soort vragen ze gingen stellen. De jongeren vertellen dat er studenten komen en dat het voor hun onderzoek/stage is dat het leefklimaatonderzoek wordt afgenomen: *'Ze legden uit waarvoor ze het deden. Dat ze opleiding volgde en dat ze zeg maar dit als soort stage onderdeel deden enzo. Dat ze toch met ons graag een gesprek wilde hebben voor hun.'* (305, fragment 6).

De vier groepsbegeleiders hadden de vragenlijst nog nooit gezien en aan hen werd gevraagd wat zij van de vragenlijst vonden en of het begrijpelijk is voor de jongeren. Zij geven aan dat de vragen goed te begrijpen zijn voor de jongeren. Ze hebben zelf nooit een hulpvraag gekregen van de jongeren. Wat betreft het doel van het onderzoek moet dit wel goed uitgelegd worden: *'Dat moet je dan echt uitleggen, wat betekent dat dan, wat is het leefklimaat. En wat verwacht je dan concreet. Dus dat over het algemeen, zeker bij PIJ-jongens is het niveau niet erg hoog.'* (202, fragment 2).

Vaardigheden:

In het interview is aan de jongeren gevraagd wat voor cijfer zij zichzelf geven voor de vaardigheden concentreren, lezen en begrijpen van moeilijke woorden. Dit om te kijken of de vragenlijst aansluit bij de vaardigheden van de jongeren. Dit is ook aan de groepsleiding gevraagd.

Voor concentreren wordt het meest tussen een 6 en een 7 gegeven. 5 jongeren geven aan een 6 te geven voor concentreren, de meesten kunnen als ze ergens rustig zitten en niet afgeleid worden ongeveer een half uur achter elkaar aan een taak werken. Jongeren die hoger scoren geven aan niet snel afgeleid te zijn. Er is een verschil te zien tussen de RESP en de NRESP. De NRESP geven zichzelf een 6 tot een 7. Bij de RESP geeft één jongere zichzelf een 6 de rest een 7 tot 9, zij geven zichzelf over het algemeen een hogere cijfer.

Bij de vaardigheid lezen zit een verschil tussen wat de jongeren zelf zeggen en de groepsleiding. Tussen de RESP en NRESP zit bijna geen verschil in de cijfers die ze geven, deze cijfers liggen tussen de 7 en 10. De groepsleiding geven de jongeren over het algemeen tussen een 6 en 7,5. Zij geven aan dat de meesten wel kunnen lezen maar dat begrijpend lezen over het algemeen lastiger is.

Het begrijpen van moeilijke woorden scoort lager. Veel jongeren hebben hier moeite mee. In de vragenlijst stonden ook een aantal woorden die de meesten van de jongeren niet begrepen zoals cohesie, zingeving en perspectief. Wat hierbij wel opvalt is dat de RESP zichzelf hogere cijfers geven voor het begrijpen van moeilijke woorden, namelijk een 6 tot een 9. De NRESP geven zichzelf een 5,5 tot een 6.

Het opleidingsniveau van de jongeren is alleen bij de groepsbegeleiders nagevraagd. Sommige wisten niet goed wat de opleidingen waren maar de inschatting was dat veel jongeren praktijkonderwijs volgen, VMBO van niveau 1 tot 4 hebben/volgen of niet meer dan de lagere school hebben afgemaakt.

Deelvraag 2: Moment van uitnodigen

De jongeren worden meestal benaderd als ze op de groep zitten. Terwijl ze op de groep zitten kunnen dit weer verschillende momenten zijn, namelijk: tijdens het eten, na het eten, na school of buiten. De jongeren in de interviews geven allemaal aan dat het moment van uitnodigen prima is en dat het voor hen niet op een ander moment hoeft.

De groepsleiding daarentegen geven verschillende dingen aan. Eén groepsbegeleider geeft aan dat de woensdagmiddag bijvoorbeeld geschikt is omdat de jongeren dan niet naar school hoeven en op de groep zijn. Een andere groepsbegeleider denkt dat de groeps gesprekken een geschikt moment zijn: *‘bijvoorbeeld tijdens groeps gesprekken, weet je wel, dan zitten toch alle jongens bij elkaar en dan, en als we dan een moment wordt gekozen voor 5 minuten tijd voor jullie dan om het uit te leggen zeg maar.’* (203, fragment 4). De twee andere groepsbegeleiders geven aan dat zoals het nu gaat dat dat prima is.

Deelvraag 3: verwachtingen

Aan de jongeren en de groepsleiding is gevraagd wat de verwachtingen (zouden) zijn als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek. Hieronder zie je een diagram met daarin de verwachtingen die de jongeren en groepsleiding aangeven over het deelnemen aan het leefklimaatonderzoek.

Non-respondenten:

In het diagram zie je dat geen verandering het meest benoemd is. Dit is door alle zes de jongeren aangegeven. Zij zien zelf geen verandering op de groep zelf en daardoor verwachten zij dat er niets met de resultaten gebeurt. Bijvoorbeeld jongeren van het langtraject die eerder wel hebben deelgenomen aan het leefklimaatonderzoek hebben ervaren dat er niets verandert en daardoor is bij hen de verwachting dat het deelnemen aan het leefklimaatonderzoek niets oplevert: *‘Maar ja, ik zie er geen verandering in, dus ik zie er het nut eigenlijk niet in omdat nog een keer zo’n interview te doen. Want er verandert voor mij toch niks.’* (002, fragment 3). De jongeren van het korttraject ervaren op de groep een negatieve sfeer en dat er niets gedaan wordt met hun opmerkingen en klachten en doen daardoor dus niet mee: *‘Omdat er zoveel dingen worden ingebracht tijdens een groeps gesprek of andere gelegenheden, maar daar wordt niets mee gedaan. Er wordt altijd ja op gezegd, maar wordt nooit behandeld.’* (001, fragment 16).

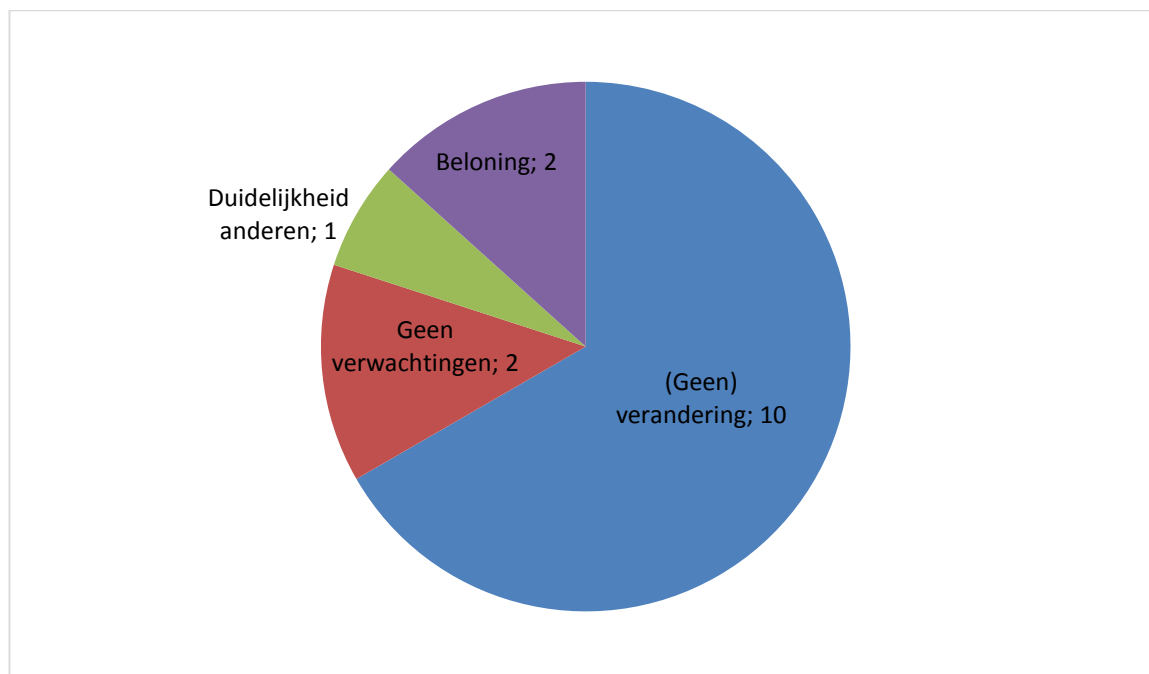
Respondenten:

De RESP benoemen dat ze geen verwachtingen hebben en dat ze het voor de duidelijkheid voor anderen doen. Ook hier geven er drie jongeren aan dat ze wel hopen dat er verandering plaats zal vinden en dat er iets met de resultaten wordt gedaan: *‘Ja, ik denk toch dan*

misschien boven kijken ze daar dan toch naar en misschien ja gaan ze daar dan toch iets mee doen. Kijken ze hoe een bepaalde jongeren over een bepaald ding denken hier binnen De Hunnerberg. Dat ze dan toch op de groep gaan kijken waarom denken jullie daarover, dat ze allerlei vragen gaan stellen daarover. Maar dat gebeurt niet, jammer.' (305, fragment 17). Maar dit is voor de meesten jongeren niet de voornaamste verwachting die ze hebben. Zij benoemden zelf niet echt verwachtingen te hebben, duidelijkheid voor andere en één jongere dat er iets gebeurt met de resultaten en dat de goede dingen behouden worden en de negatieve punten worden verbeterd.

Groepsleiding:

Op de vraag of jongeren verwachten dat er iets verandert op de groep geeft de groepsbegeleider van korttraject aan dat de meesten niet zo ver vooruit denken: *'Sommige jongeren denken wel zo ver vooruit maar dat zijn uitzonderingen.'* (203, fragment 19). Een groepsbegeleider van een langtrajectgroep geeft aan dat er inderdaad jongeren zijn die geen verandering zien en daardoor niet meewerken: *'Ik kan me voorstellen dat ze denken van naja, merk er niks van dus waarom zou ik meewerken?'* (202, fragment 20). Dit komt overeen met wat de niet-deelnemende jongeren aangeeft. Een andere groepsbegeleider van aan langtraject verblijf geeft ook aan dat sommige jongeren niet meer meedoen omdat ze verandering verwachten. Twee groepsleiders geven zelf aan dat de meesten jongeren de verwachting hebben dat ze er een beloning voor krijgen.

Verwachtingen leefklimaatonderzoek

Samenvatting:

Er is hier een verschil te zien tussen de RESP en de NRESP. Alle NRESP verwachten verandering en dat er iets gebeurt met de resultaten. Als zij merken dat er op de groep zelf niet naar hen geluisterd wordt of dat ze de ervaring hebben dat er niets gebeurt met het leefklimaatonderzoek, heeft het voor hen geen meerwaarde om deel te nemen.

De RESP hechten hier minder waarde aan en vinden het punt verandering wel belangrijk maar is niet het voornaamste doel.

Deelvraag 4: beloning

In het interview is gevraagd wat de jongeren en de groepsleiding van de beloning vinden en of dit belangrijk is voor hen. Je ziet hier een duidelijk verschil tussen wat de jongeren zelf zeggen en wat de groepsleiding zegt. De jongeren zelf geven allemaal aan dat het voor hen niet belangrijk is.

Non-respondenten:

Zij geven allemaal aan dat ze het niet nodig hebben. Eén jongere geeft aan: *‘Ja dat is raar, als het onderzoek in het belang van de jongeren is waarom is er dan een beloning? Dat is dan toch de beloning, het belang van de jongeren.’* (006, fragment 9).

Respondenten:

Ook zij geven aan dat het voor hen niet de voornaamste reden is om mee te doen. Het is een leuke bijkomstigheid en de beloning is prima: *‘Ja, ik vind het wel leuke bijkomstigheid maar het is niet echt de hoofdzaak dat ik meedoe ofzo, maar kan voor anderen wel een stimulans zijn om dat te doen.’* (304, fragment 19).

Groepsleiding:

De groepsleiding daarentegen zegt dat de jongeren die deelnemen het juist voor de beloning doen: *‘Ik denk dat de meesten meedoen omdat er een beloning tegenover staat. Ze hebben niet het idee dat hun mening ertoe doet.’* (202, fragment 18). Een andere groepsbegeleider geeft aan dat de telefoonkaart die de jongeren kunnen krijgen als ze de vragenlijst invullen en meewerken aan het interview een eerste levensbehoefte is en dat ze het gewoon leuk vinden om te krijgen: *‘Je moet het zien als de wortel die voor de ezelkar hangt en dat vinden ze leuk. Een belkaart is de eerste levensbehoefte, dat kost hun normaal best veel geld en dat krijgen ze hier niet veel.’* (204, fragment 16).

Eén groepsbegeleider van langtraject geeft ook aan dat de beloning in verhouding moet staan met wat ze ervoor moeten doen en gericht moet zijn op de leeftijd van de jongeren. Want voor de NRESP kan dit dan juist geen stimulans zijn om toch mee te doen omdat de beloning niet

in verhouding staat: *'Dat ze misschien of dat de beloning niet in verhouding staat in hun beleving tenminste ten opzichte van hun motivatie om sowieso om mee te werken. Ze moeten al heel veel dingen van ons.'* (202, fragment 19). Wel verwacht de groepsleiding dat de jongeren nog steeds serieus de vragenlijsten invullen als ze aangeven mee te werken en dat ze niet zomaar iets invullen alleen voor de beloning.

Samenvatting:

De beloning staat in verhouding met wat de jongeren ervoor moeten doen. Het is niet een te grote beloning waardoor de groepsleiding verwacht dat de jongeren nog serieus meewerken aan het leefklimaatonderzoek en niet maar wat invullen voor de beloning. De NRESP geven aan dat de beloning voor hen geen stimulans is om toch mee te doen. De RESP geven aan dat het een leuke bijkomstigheid is maar niet de voornaamste reden. Wel geven een aantal jongeren aan dat het juist voor anderen een stimulans kan zijn om wel mee te doen.

Deelvraag 5: beïnvloeding

Op de vraag wat het met de jongeren doet als andere jongeren zeggen wel of niet mee te willen doen dan gaven alle respondenten aan dat het niet veel met hen doet: *'Als ze willen mee doen, dan uuh, moeten ze dat zelf weten.'* (001, fragment 17) en *'maak mijn eigen keuzen'* (002, fragment 15) of *'Is hun eigen keus, dat doet mij eigenlijk niks.'* (302, fragment 17).

Van de groepsleiding krijg je te horen dat er een hiërarchie is binnen de groepen. Dit geven twee groepsbegeleiders aan: *'En vooral als de de, de leiders, de onofficiële leiders zeg maar nee zeggen dan, nou knappe jongen die dan wel ja zegt, zeg maar.'* (203, fragment 5) En:

'Want ja d'r is toch wel een heel duidelijk een soort van hiërarchie binnen die, onder de jongens en zeker die jongens die onbegeleid verlofstatus hebben, die hebben eigenlijk de hoogste status als je, jaa, als die, als je het in de groep vraagt en één van die jongens zegt al nee en zeker één van de jongens die een wat hogere status hebben, dan is de kans groot dat een andere jongen die daar ook een beetje vatbaar voor is dan zegt dan doe ik het ook niet, want als hij het niet doet dan doe ik het ook niet. Om niet als een sukkelteje weggezet te worden, natuurlijk he.' (202, fragment 23).

De invloed op elkaar speelt wel degelijk een rol. Dit kan zowel positief als negatief werken, namelijk elkaar stimuleren om iets te doen of juist tegen te houden.

Deelvraag 6: algemene redenen wel of niet deelnemen

Aan de jongeren is gevraagd wat voor hen de reden is om wel of juist niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Groepsleiding is gevraagd hun inschatting te geven.

Non-respondenten:

Alle zes de jongeren van de NRESP geven aan dat ze geen verandering zien als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek. Sommige jongeren hebben eerder al een keer meegedaan en hebben de ervaring dat er geen verandering plaats vindt, andere jongeren ervaren op de groep zelf dat er weinig gebeurt met hun klachten en opmerkingen: *'De belangen zijn alleen voor jullie'* (004, fragment 2) en *'Ik zie geen verandering'* (002, fragment 3).

De jongeren die ook in dit onderzoek niet deel wilden nemen zijn gevraagd wat voor hen de redenen waren om niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Bij hen waren de redenen verschillend. Hier gaf één jongere aan er ook geen meerwaarde in te zien. Andere redenen waren dat iemand hoopte bijna weg te mogen uit De Hunnerberg en aan niets mee wilde werken, achterdochtig zijn over de vragenlijst en wat de onderzoekers/De Hunnerberg ermee gaan doen: *'je moet mensen zo min mogelijk vertellen zodat ze niet zoveel weten.'* En één jongen gaf aan het erg druk te hebben en veel op verlof is. Hij heeft voorheen wel altijd meegedaan. Hij wilde wel een interview voor dit onderzoek als er een beloning aan zat, dit was ook de reden dat hij met het leefklimaat mee deed. Bij twee andere jongeren was het dat zij de Nederlandse taal niet goed beheersten en daardoor niet konden deelnemen.

Respondenten:

De RESP geven voornamelijk aan dat het belangrijk is om andere mensen inzicht te geven in hoe de jongeren het zelf ervaren op de leefgroepen: *'Het is gewoon belangrijk dat je, je mening kan geven, dat mensen kunnen weten hoe het hier binnen is.'* (302, fragment 3) en *'Nou om toch te laten zien zeg maar, omdat jullie ook zeg maar beeld krijgen van hoe het gaat hier in de jeugdgevangenis en dat soort dingen. Dat is eigenlijk mijn reden.'* (305, fragment 2). Dit gaven vier jongeren aan. Een andere jongere had niet specifiek een voorkeur, het werd hem gevraagd en hij vond het wel goed.

Groepsleiding:

De groepsbegeleiders van de korttrajectgroep geven aan dat de jongeren het voornamelijk voor de beloning doen: *'Wat krijg ik ervoor terug?'* (203, fragment 2) en bij het niet deelnemen dat die jongens achterdochtig en wantrouwend zijn: *'Er hangt een sfeer van niet teveel over jezelf vertellen.'* (203, fragment 3).

De groepsbegeleider van een langtrajectgroep geeft aan dat de jongeren al veel met verlof zijn en gericht op de maatschappij buiten De Hunnerberg en niet gefocust op hoe het hier

binnen moet gaan. De andere groepsbegeleider van langtraject geeft aan dat hij van jongeren hoort dat ze geen invloed hebben: *'Nou, ik, ik hoor niet veel maar wat ik dan wel eens hoor, wat heeft het voor zin? Het heeft geen invloed, er verandert niks.'* (204, fragment 2).

Samenvatting:

Hier is te zien dat er een verschil is in de redenen die de RESP en de NRESP opgeven over hun deelname. De NRESP vinden het belangrijk om er iets voor terug te krijgen, namelijk verandering, dat zij merken dat er iets gebeurt met hun mening. De RESP vinden het belangrijk dat er inzicht komt voor anderen en dat buitenstaanders weten hoe de jongeren het ervaren binnen De Hunnerberg. De groepsleiding geeft aan dat veel jongeren het voor de beloning doen, vooral op korttraject groepen. Op langtraject is de motivatie van sommige jongeren ook de beloning maar er zijn ook jongeren die bezig zijn met hun terugkeer naar de maatschappij en er zijn jongeren die het gevoel hebben geen invloed te hebben op eventuele verandering.

Extra: resultaten/terugkoppeling

Op dit moment is er geen consequente terugkoppeling van de resultaten. Sommige groepen krijgen af en toe een terugkoppeling en dit ervaren zij als prettig. Ze hebben het gevoel dat er dan iets gedaan is met het onderzoek waar ze aan mee hebben gewerkt.

Bij de RESP benoemen drie jongeren dat ze de resultaten niet terug hebben gekregen, één jongere weet het niet meer en één jongere heeft wel eens resultaten teruggekoppeld gekregen. Deze jongeren geven aan dat ze het wel fijn vinden als ze de resultaten terug zouden krijgen want dan weten ze wat er verder mee gebeurt: *'Ja, dat zou wel beter zijn in ieder geval wel. Dan heb, heb je ook meer het gevoel dat er wat mee wordt gedaan met zo'n onderzoek.'* (304, fragment 16) en: *'Ik vond dat wel relaxt want als jij uuh, jij maakt iets en je krijgt niks terug te horen. Als je bijvoorbeeld een toets maakt en je krijgt niks terug te horen, dat is niet uuh, dat is niet relaxt.'* (305, fragment 15).

Ook de groepsleiding krijgt soms wel en soms niet de resultaten teruggekoppeld. Dit ervaren zij als prettig als het wel gebeurt want zo krijgen zij te horen wat er goed gaat en of er eventueel verbeterpunten zijn: *'Ja want als je het weet dat is dan ook leuk om te horen dat je je werk goed doet, want op de wandelgangen horen we het dan wel eens van J. en dan speel ik dat door naar mijn collega's maar zou ook leuk zijn als dat op papier komt te staan.'* (201, fragment 13) en: *'En ik vond dat persoonlijk heel interessant om te weten want dan voor team E de scores zijn zeg maar, wat de jongens ervan vinden.'* (202, fragment 22).

Aan de NRESP is niet gevraagd of zij terugkoppeling hebben gekregen aangezien zij niet deelgenomen hebben aan het leefklimaatonderzoek.

Hoofdstuk 4: Conclusie

Deelvraag 1: Hoe wordt de vragenlijst ervaren en wat is de eerste indruk van de vragenlijst?

De eerste indruk en de ervaring met de vragenlijst is bij de meesten positief. De vragen zijn duidelijk en sluiten aan bij de jongeren, ook de aantal vragen ervaren de jongeren als prima. Ook de groepsleiding geeft aan dat de vragen te begrijpen zijn. Wel staan er een aantal woorden in die onduidelijk voor de jongeren kunnen zijn. Gezien de cijfers die de jongeren, en voornamelijk de NRESP zichzelf geven, over het begrijpen van moeilijke woorden, ligt dit cijfer erg laag. Dit kan voor hen een belemmering zijn om deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Dit staat in verband met het lagere IQ wat Hirschi en Hindelang (1977) beschrijven.

Deelvraag 2: Hoe wordt het moment van uitnodigen ervaren?

De momenten van uitnodigen zoals het nu gaat wordt als positief ervaren. Van tevoren bellen of het mogelijk is om langs te komen, en dan op de groep de jongeren uitnodigen om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Twee groepsbegeleiders geven wel aan dat het bijvoorbeeld op de woensdagmiddag of vrijdagmiddag geschikt is. Wel moet De Hunnerberg kijken of de jongeren individueel of groepsgewijs uitgenodigd worden om deel te nemen. Dit omdat de jongeren invloed op elkaar hebben wat betreft de keuzes die ze maken. Dit wordt verder toegelicht bij deelvraag 5.

Deelvraag 3: Wat zijn de verwachtingen van de jongeren als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?

Er zit een verschil tussen de verwachtingen van de NRESP en van de RESP. Dit kan dus betekenen dat er ook een verschil zit in de groep jongeren die wel en niet meedoen aan het leefklimaatonderzoek. De NRESP willen graag dat er verandering plaats vindt op de groep en dat er iets gedaan wordt met de mening die ze geven. Dit komt overeen met de twee soorten verwachtingen die Goldstein (1962) noemt, namelijk de prognostische verwachting dat het meedoen aan het leefklimaatonderzoek iets voor hen moet op leveren, en in dit geval is dat verandering op de groep.

Jongeren die wel deelnemen geven aan dat zij het vooral doen om inzicht te geven aan anderen en als er verandering plaats vindt dan is dat mooi meegenomen. Zij staan hier anders in dan de NRESP. Dit komt overeen met de verwachtingstheorie van Tolman (1932). De jongeren hechten een bepaalde waarde aan het doel en dat is inzicht geven aan anderen. Daarnaast geloven de jongeren in hun eigen competentie, wat te zien is aan de cijfers die ze

zichzelf geven voor de verschillende vaardigheden (zie resultaten) waardoor de waarde en de competentie in verhouding staan.

De groepsleiding denkt dat jongeren voornamelijk meedoen omdat er een beloning aan vast zit, en dat is dan de verwachting. De beloning is voor hen de motivatie of extra stimulans om deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Extrinsieke motivatie is hierbij dus belangrijk (Ryan en Deci, 2000).

Deelvraag 4: Wat vinden de jongeren van de beloning die ze krijgen bij het leefklimaatonderzoek?

Op de vraag of de beloning belangrijk is, geven alle jongeren aan dat dit niet de reden is dat zij deelnemen aan het leefklimaatonderzoek en dat zij dus intrinsiek gemotiveerd zijn (Ryan en Deci, 2000). Wel geven de jongeren allemaal aan dat het voor anderen juist een stimulans kan zijn of dat jongeren het juist daarvoor doen, dus extrinsiek gemotiveerd (Ryan en Deci, 2000). Dit zeggen ze allemaal over elkaar, maar niet over zichzelf. De beloningen worden wel als positief ervaren door de RESP en zij vinden het een leuke bijkomstigheid. Het is goed dat er aan deelname een beloning zit omdat de reacties van de RESP hierop positief zijn. De groepsleiding geeft aan dat veel jongeren het juist voor de beloning doen. Als de beloning weg wordt gehaald is de kans op non-respons groter. Het is dus belangrijk om de jongeren extrinsiek te motiveren om deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek.

De beloning is niet te groot voor wat de jongeren ervoor moeten doen. Als de beloning, namelijk te groot is dan gaan de jongeren meedoen aan het leefklimaatonderzoek voor de beloning en niet om de vragenlijst in te vullen. De motivatie om dan deel te nemen moet steeds meer van buitenaf gestimuleerd worden en is er geen sprake meer van intrinsieke motivatie. Groepsleiding benoemt nu dat zij verwachten dat de jongeren de vragenlijst nog steeds serieus invullen ook al zit er een beloning aan vast.

Deelvraag 5: Worden de jongeren beïnvloed door elkaar op het wel of niet deelnemen?

De jongeren zelf geven aan dat ze hun eigen keuzes maken en dat het niets met hen doet als een ander zegt wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Van de groepsleiding hoor je juist dat jongeren wel degelijk invloed op elkaar hebben. Ze benoemen niet bewust naar elkaar dat ze wel of niet deel mogen/moeten nemen aan het leefklimaatonderzoek maar onbewust kijken de jongeren naar elkaar hoe ze moeten reageren als ze uitgenodigd worden om deel te nemen. Dit is dus onbewuste aanpassing of impliciete groepsdruk (Jong en Gemert 2010). De groepsleiding geeft ook aan dat er een hiërarchie in de groep is en dat de 'leiders' van de groep best een invloed hebben op de andere jongeren. Onbewust stralen de leiders iets uit waardoor anderen jongeren beïnvloed kunnen worden in hun doen en laten. Dit

gebeurt onbewust. Osgood en Bridell (zoals geciteerd in Dodge, Dishion, & Lansford, 2006) benoemen dit ook, dat er binnen gesloten inrichtingen een negatieve beïnvloeding een rol kan spelen. Vooral op korttraject wisselt de samenstellingen van de groep regelmatig. Hierdoor lopen de jongeren steeds de verschillende fases door van groepsvorming (Tuckman 1965, Tuckman & Jensen 1977). Als er weer nieuwe jongeren op de groep komen en hierdoor de samenstelling verandert krijgen de jongeren weer te maken met de vragen: wie ben ik, wie kan ik beïnvloeden en door wie wordt ik beïnvloed, wie heeft de macht en hoe open kan ik zijn? (Remmerswaal, 2006).

Deelvraag 6: Wat zijn de beweegredenen van de jongeren van De Hunnerberg om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

Er zit een verschil in de redenen tussen de RESP en de NRESP. De NRESP vinden het belangrijker dat er verandering plaats vindt op de groep. Zij willen dat er iets gebeurt met de uitkomsten van het onderzoek en dat ze daar iets van merken op de groep. NRESP hechten hier meer waarde aan dan de RESP. Daar vinden een aantal jongeren het ook belangrijk dat er iets met de uitkomsten gebeurt maar dat is voor hen niet de voornaamste reden. Dit zou kunnen betekenen dat de jongeren die niet deelnemen minder tevreden zijn over hoe het gaat op de groep en de hoop hebben opgegeven dat hun mening ertoe doet en dat het geen nut heeft om nog mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. De NRESP hebben niet het gevoel dat het zin heeft om mee te werken en dat hun mening er toe doet. Het levert voor hen niets op, zoals je ook bij deelvraag drie kan lezen.

Onderzoeksvraag: Wat is de motivatie van jongeren om wel of juist niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek?

Het niet deelnemen ligt voornamelijk bij het geen verandering zien op de groep. Zij hebben het gevoel dat het invullen van de vragenlijst en het deelnemen aan het interview voor hen niets oplevert en dat het alleen van belang is voor de studenten die de onderzoeken af komen nemen. De beloning die er tegenover staat geeft hen geen stimulans om toch deel te nemen. Zij willen resultaten zien en weten wat er gebeurt met het onderzoek. Ook van de groepsleiding op het langtraject hoor je dat jongeren het gevoel hebben dat zij geen verandering zien en daardoor niet meer mee willen doen. De terugkoppeling van resultaten hangt in dit geval samen met de verwachtingen van de jongeren. Als de jongeren de verwachtingen hebben dat er iets verandert moeten zij ook in kunnen zien wat er gebeurt met de data die zij hebben aangeleverd, waar hebben ze aan meegewerkt en hoe gaat dit verder?

Op het korttraject heb je eerder te maken met jongeren die achterdochtig en wantrouwend zijn. Zij hebben het gevoel niet teveel over zichzelf te vertellen en dat zaken alleen maar

tegen hen gebruikt kunnen worden. De achterdocht en wantrouwen van de jongeren hangt samen met het moment van uitnodigen. De jongeren hebben meer tijd nodig om vertrouwen te krijgen in het onderzoek en het doel van het onderzoek moet duidelijk zijn, namelijk waar wordt het voor gebruikt en wie ziet de resultaten/antwoorden in, ook moet er meer op de anonimiteit van het onderzoek ingegaan worden.

De redenen om wel deel te nemen zijn voornamelijk om inzicht te geven aan anderen en de beloning hierbij is leuke bijkomstigheid. Hoewel de jongeren het zelf niet aangeven, is de beloning wel een stimulans voor ze om mee te doen. Volgens de groepsleiding is dit wel een belangrijke reden voor de jongeren. De jongeren die wel deelnemen denken niet zo ver vooruit dat ze graag verandering willen bereiken met het leefklimaatonderzoek. Ze verwachten wel dat er iets gebeurt met de resultaten maar wat dat precies is vinden ze lastig.

De RESP en de NRESP scoren op veel onderdelen hetzelfde. De momenten van uitnodigen, hoe ze denken over de beloning en of andere jongeren invloed op hen hebben. Hier zit weinig verschil in hoe zij erover denken. Wat betreft verwachtingen zit er wel degelijk een verschil tussen de jongeren die wel deelnemen en de jongeren die niet deelnemen. Wat betreft de vragenlijst invullen en de cijfers die de jongens zichzelf geven zit ook een verband. De NRESP geven zichzelf lagere cijfers op het gebied van concentreren, lezen en begrijpen van moeilijke woorden. De RESP scoren hier hoger op. Hieruit kan je afleiden dat de NRESP lager scoren op deze vaardigheden en dat dat een reden kan zijn waardoor ze niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek.

Bijdrage aan het praktijkprobleem

Dit onderzoek heeft bijgedragen aan het praktijkprobleem: wat de factoren en motivatie van jongeren is om wel of niet deel te nemen aan het leefklimaat om uiteindelijk de respons te vergroten en het leefklimaat te verbeteren. Het onderzoek heeft bijgedragen omdat er nu inzicht is in de factoren waardoor jongeren niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek en dat er op sommige punten een verschil te zien is tussen de RESP en de NRESP. Nu hier meer inzicht in is kan er ingegaan worden op de verandering in aanpak om de jongeren uit te nodigen en meer aandacht te besteden aan de introductie en de afsluiting van het onderzoek, dit om meer jongeren te kunnen motiveren deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek en ook de jongeren te kunnen spreken die wantrouwend zijn en die het gevoel hebben dat het er niet toe doet. Zij zullen namelijk anders tegen zaken aankijken.

Hoofdstuk 5: Aanbevelingen

Vanuit het onderzoek zijn er een aantal aanbevelingen te doen aan De Hunnerberg over de uitvoering van het leefklimaatonderzoek. De projectleider is de uitvoerder van het leefklimaatonderzoek en doet dit in samenwerking met studenten. Ongeveer ieder half jaar zijn dit andere studenten. Bij de projectleider ligt de verantwoording om de aanbevelingen uit te werken en door te voeren naar de studenten die op dat moment in dienst zijn.

- Tijdens de uitnodiging voor het leefklimaatonderzoek krijgen de jongeren een duidelijke uitleg over het doel van het onderzoek, de anonimiteit, de vragenlijst en wat er met de resultaten gebeurt.
- Op korttraject is er meer aandacht voor het contact maken met de jongeren. De jongeren krijgen vertrouwen in de onderzoekers en hen wordt meerdere malen uitgelegd wat het doel van het onderzoek is, voor wie het is enz. Dit omdat er bij jongeren op korttraject groepen meer sprake is van achterdocht. Zij zijn bang dat het tegen hen gebruikt wordt en dat ze een soort van persoonlijkheidsonderzoek krijgen. Ingaan op de anonimiteit van het onderzoek en eventueel alleen in gesprek gaan met deze jongeren in plaats van de vragenlijst in te laten vullen.
- De jongeren van langtraject uitnodigen voor een gesprek in plaats van een vragenlijst in te laten vullen. De jongeren zijn dan eerder bereid om mee te werken als voor hen duidelijk is waar het onderzoek voor dient. Op langtraject groepen zijn er veel jongeren al bezig met hun terugkeer naar de maatschappij. De jongeren zijn bijvoorbeeld vaak op verlof en weinig meer aanwezig op De Hunnerberg, het heeft voor hen dan minder zin om een vragenlijst in te vullen, dit kost veel tijd.
- Per groep een afweging maken of de jongeren individueel of groepsgewijs uitgenodigd worden, dit in verband met de invloed die zij op elkaar hebben.
- Aan het eind van de vragenlijst en/of interview krijgen de jongeren de vraag of zij een terugkoppeling willen van de resultaten van het leefklimaatonderzoek. Een aantal jongeren hebben wel eens een terugkoppeling gehad en hebben dit als prettig ervaren. Zo weten zij waar ze aan mee hebben gewerkt en wat er nu verder met het onderzoek gebeurt. Andere jongeren hebben nog nooit een terugkoppeling gehad en de meesten van hen vinden dit een prettig idee dat het wel gebeurt. Een aantal jongeren hebben hier geen behoefte aan, vandaar dat dit aan het eind van het onderzoek bij de jongeren nagevraagd dient te worden of zij een terugkoppeling willen.
- De terugkoppeling tegelijk aan jongeren en groepsbegeleiders geven om de jongeren en groepsleiding met elkaar in gesprek te laten komen en actiepunten te formuleren.

Dit om samen te kijken naar de punten waar de jongeren ontevreden over zijn en te bespreken wat mogelijkheden zijn om hier in tegemoet te komen en wat er dan van de jongeren zelf verwacht wordt. De projectleider stuurt dit aan en zorgt ervoor dat het actiepuntenformulier ingevuld is. Na een aantal maanden is er een evaluatie. Hier is het kwaliteitstoolkit voor de residentiële jeugdzorg een mooi voorbeeld van (Lange & Chênevert, 2011). Dit is om de kwaliteit van de basiszorg te bespreken en te verbeteren.

- Het leefklimaatonderzoek is beschikbaar in meerdere talen. Twee jongeren konden niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek doordat zij de Nederlandse taal niet voldoende beheersten.
- Bij de jongeren is er minder de verwachting dat er op korte termijn verandering plaats vindt op de groepen. Dit kan verholpen worden door een duidelijk uitleg over waar het leefklimaatonderzoek voor is zodat die verwachting niet aangemoedigd wordt.

Door deze aanbevelingen toe te passen is het voor de jongeren duidelijker waar zij aan mee gaan werken en waar het leefklimaatonderzoek voor dient. De jongeren die op dit moment niet deelnemen worden hierdoor gestimuleerd om toch mee te doen aan het leefklimaatonderzoek.

Hoofdstuk 6: Discussie

In dit hoofdstuk staan de discussiepunten beschreven van dit onderzoek. Het wordt afgesloten met suggesties voor vervolgonderzoek.

Sociaal wenselijkheid en observaties

De vraag 'Als andere jongeren zeggen wel of niet mee te doen wat doet dit dan met jou?' is een vaag gestelde vraag en werd er niet gemeten wat bedoeld was te meten. Hier had je te maken met sociaal wenselijke antwoorden, jongeren gaven aan zelf hun keuzes te maken en dat het niets met hen doet als een ander iets anders zegt. Een vraag over beïnvloeding is ook gesteld aan de groepsleiding om het begrip toch te kunnen meten. Deze vraag had beter met observaties gemeten kunnen worden. Dan is het mogelijk om concreet gedrag in kaart te brengen.

Ook bij de vraag naar de beloning was er bij sommige jongeren sprake van sociaal wenselijk antwoorden. Alle jongeren gaven aan dat zij de beloning niet belangrijk vinden. De respondenten van het leefklimaatonderzoek gaven aan dat het een leuke bijkomstigheid is, maar dat zij ook mee zouden doen zonder beloning. Wel zeiden ze dat het juist voor anderen een stimulans kan zijn om mee te doen. Dit zou kunnen betekenen dat ze hun eigen gedachten, een beloning is goede stimulans om mee te doen, projecteren op anderen om toch aan te geven dat de beloning belangrijk is en behouden moet blijven.

Steekproef

Wat betreft de steekproef, dit was voor de respondenten van het leefklimaatonderzoek te selectief. De jongeren zijn niet representatief voor alle respondenten van het leefklimaatonderzoek binnen De Hunnerberg. Dit komt omdat de jongeren die eerst geselecteerd waren voldeden aan de punten waarop werd geselecteerd, namelijk jongeren van lang- en korttraject en jongeren die positief dan wel negatief in het leefklimaatonderzoek waren. Doordat van de eerste steekproef een aantal jongeren niet benaderd kon worden, doordat er teveel onrust was op de groep, moesten hiervoor andere jongeren gekozen worden. In deze selecte steekproef zitten nu teveel jongeren die positief waren in het leefklimaatonderzoek. Dit kan van invloed zijn geweest op de resultaten.

Geen voorkeur

In de resultaten kwam naar voren dat een jongere niet duidelijk een reden kon noemen waardoor hij meedeed. Het werd hem gevraagd om deel te nemen en hier ging hij mee akkoord. Het vermoeden is dat dit bij meerdere jongeren speelt. Klopt het dat zij niet verder na denken over wat ze ervan vinden dat het leefklimaat onderzoek uitgevoerd wordt? En voelen deze jongeren zich gezien en gehoord als er met hen een gesprek wordt gevoerd over hoe zij

het ervaren binnen De Hunnerberg? Dit kan relevant zijn om verder uit te zoeken onder de respondenten van het leefklimaatonderzoek.

Vragen die zijn blijven liggen

Er zijn nog een aantal vragen die beantwoord dienen te worden. Vervolgonderzoek kan dit eventueel beantwoorden.

- Wat voor verandering willen de jongeren precies zien? Zijn dit realistische wensen die ze hebben?
- Hoe gaat de beïnvloeding met betrekking tot het leefklimaatonderzoek in zijn werk op de groepen? Zit hier een verschil in tussen lang- en korttraject?
- Hoe ervaren de non-respondenten het leefklimaat, is dit negatiever dan de respondenten? Als dit negatiever is, is dat dan ook een oorzaak dat deze jongeren niet mee doen? Hoe negatiever de jongeren het leefklimaat ervaren hoe minder zij bereid zijn om ergens aan mee te werken (Helm, 2011).

Vervolgonderzoek

Wat betreft vervolgonderzoek staan hieronder enkele suggesties beschreven:

- Observaties over hoe de jongeren invloed hebben op elkaar om hier een beter zicht op te krijgen op de momenten dat zij uitgenodigd worden.
- Onderzoek op een bepaalde groep om daar te kijken wat er speelt en dieper in te gaan op de motivatie van de jongeren en of dat in verband staat met bijvoorbeeld behandelmotivatie.
- Onderzoeken of de ervaring van het leefklimaat invloed heeft op het wel of niet deelnemen. Dus negatieve ervaring is niet deelnemen aan dit soort zaken. Positieve ervaring leefklimaat betekent dat dan wel deelnemen? Ervaring leefklimaat door eventuele vragenlijsten, interviews en observaties. Jongeren geven vaak aan alles slecht te vinden maar zijn er ook positieve punten die ze niet benoemen maar wel ervaren? Hoe kijken ze, namelijk aan het eind van het traject, terug op hun verblijf? Zijn ze dan positiever en zien ze punten die ze eerst niet wilden zien toen ze er middenin zaten en graag willen 'schoppen' tegen heel De Hunnerberg.

Literatuurlijst

- Baarda, B., Goede, M. & Teunissen, J. (2005). *Basisboek kwalitatief onderzoek* (2e druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek; Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers
- Baarda, B., Goede, de M. & Kalmijn, M. (2010). *Basisboek enquêteren*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Boendermaker, L. & Beijerse, J. (2008). *Opvoeding en bescherming achter 'tralies'*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Brand, E.F.J.M., & Hurk, A.A. van der (2008). *Tien jaargangen PIJ-ers: Kenmerken en veranderingen*. Den Haag: DJI.
- Dienst Justitiële Inrichtingen (z.d.). *De Hunnerberg*. Geraadpleegd op 16 december 2013, van <http://dji.nl/Organisatie/Locaties/Justitiële-jeugdinstellingen/De-Hunnerberg/index.aspx>
- Dienst Justitiële Inrichtingen (z.d.). *Jongeren in detentie*. Geraadpleegd op 6 mei 2014, van <http://www.dji.nl/Onderwerpen/Jongeren-in-detentie/Index.aspx>
- Dodge, K. A., Dishion, T.J. & Lansford, J. E. (2006). *Deviant Peer Influences in Programs for Youth Problems and Solutions*. New York: Guilford Publications.
- Donk, van der L. & Lanen, B. (2011). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (4e druk). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Ellis, L., K.M. Beaver en J. Wright (2009). *Handbook of crime correlates*. Amsterdam: Elsevier.
- Garfield, S.L., Berging, A.E. (1994). *Handbook of psychotherapy and behaviour change* (4th ed.). New York: Wiley.
- Geen, R.G. en Geluk, H. (1999). *Motivatie, een sociaal-psychologische benadering*. Baarn: Uitgeverij Intro
- Goldstein, A. (1962). Participant expectancies in psychotherapy. *Psychiatry*, 2572-79.
- Helm, van der P. (2011). *First do no harm*. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam.
- Helm, P. van der & Hanrath, J. (2011). *Wat werkt in de gesloten jeugdzorg*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Hirschi, T. en M. Hindelang (1977). Intelligence and Delinquency. *American Sociological Review*, 42, p. 571-578
- Hunnerberg, de. (20 mei 2014) *Huidige bevolking*. Excelbestand van De Hunnerberg.
- Jong, de J.D. , Gemert, van F. (2010). *Een studie naar het concept groepsdruk*. Amsterdam: Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vrije Universiteit: WODC.
- Lange, M. de & Chênevert, C. (2011). *Kwaliteitstoolkit voor de residentiële jeugdzorg*. Utrecht:

Nederlands Jeugdinstituut.

- Migchelbrink, F. (2008). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Mulder, E.A. (2010). *Unraveling serious juvenile delinquency: Risk and needs assessment by classification into subgroups*. (Proefschrift, Erasmus Universiteit Rotterdam). Rotterdam: Optima Grafische Communicatie.
- NJI (z.d.). *Jeugdzorg; Praktijk*. Geraadpleegd op 05 april, van <http://www.nji.nl/Jeugdzorg-Praktijk>
- Remmerswaal, J. (2006). *Begeleiden van groepen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Riele, te S. (2002). Vertekening door non-respons. Hoe nauwkeurig zijn de uitkomsten van personenquêtes? *Sociaal-economische maandstatistiek*, 2002, 4, 20-25
- Rijksoverheid (z.d.). *Wat is een PIJ-maatregel?* Geraadpleegd op 27 maart 2014, van [http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdcriminaliteit/vraag-en-antwoord/wat-is-
een-pij-maatregel.html](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdcriminaliteit/vraag-en-antwoord/wat-is-een-pij-maatregel.html)
- Ryan, R., & Deci, E. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology* 25: 54–67.
- Tolman, E.C. (1932). *Purposive behavior in animals and men*. New York: Appleton.
- Tuckman, B.W. (1965). Development sequence in small groups. *Psychological Bulletin*, 63, 384-399
- Tuckman, B.W. & Jensen, M.A.C. (1977). Stages of small group development revisited. *Group and Organisational Studies*, 2, 419-427
- Verdonck en Japaert, E. (2009). *Motivatatie voor gedragsinterventies bij jeugdige justitiabelen; meetinstrumenten beoordeeld* (onderzoeksverslag). Leuven Instituut voor Criminologie, Katholieke Universiteit Leuven, Leuven.
- Vreugdenhil, Coby (2003). *Psychiatric disorders among incarcerated male adolescents in The Netherlands* (proefschrift). Vrije Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- White, H.R., Shi, J., Hirschfield, P., Mun, E.I. & Loeber, E.R. (2009). Effects of institutional confinement for delinquency on levels of anxiety and depression among male adolescen. *Youth violence and Juvenile Justice*, 8, 295-313.
- Zee, van der, F. (2012). *Voorkomen van non-repons*. Geraadpleegd op 14 mei 2014, van <http://www.hulpbijonderzoek.nl/voorkomen-van-non-respons/>

Bijlagen

Bijlage 1: Interviewguides

Interviewschema non-respondenten:

Naam interviewer:	
Datum interview:	
Tijdsduur interview:	
Code geïnterviewde:	
Groep geïnterviewde:	

Doel van het instrument voor dataverzameling	Aan het eind van het onderzoek is duidelijk welke factoren er meespelen die invloed hebben op de motivatie van de jongeren van De Hunnerberg om niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Doel hiermee is om de jongeren te kunnen beïnvloeden om wel mee te doen.
Introductie	Hoi, ik ben Leonie en ik studeer Toegepaste Psychologie. Allereerst wil ik je bedanken dat je mee wilt werken aan dit interview. Ik zal je nog even vertellen waar het ook alweer over gaat. Binnen De Hunnerberg worden jullie uitgenodigd om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Hierbij zijn er ook een aantal jongeren die niet mee willen doen. Ik ben erg benieuwd welke redenen jongeren hiervoor hebben. Daarom wil ik jou een aantal vragen gaan stellen over de vragenlijsten, de manier van uitnodigen, de beloning, verwachtingen en invloeden van anderen. Ik ben erg benieuwd naar hoe jij het leefklimaatonderzoek ervaart. Er is geen goed of fout aan je antwoorden. Als je eerlijk antwoord geeft kan ik het beste zicht krijgen in wat er speelt waardoor jij wel of niet mee wil(de) doen aan het leefklimaatonderzoek. Het interview zal ongeveer 20 minuten duren. Ik vraag je nu toestemming voor het opnemen van dit gesprek. Dit gebruik ik om het interview hierna goed uit te kunnen werken. Nadat het interview is uitgewerkt wordt de opname verwijderd. In het verslag die ik maak kan een uitspraak van jou opgenomen worden maar deze is anoniem. Op dit knopje kan je drukken om eventueel zelf het bandapparaat stop te zetten. Op geen enkele manier zijn in deze uitwerking jouw naam of je gegevens terug te vinden. Heb je nog vragen voordat ik de band start?

Thema's en eventuele introductie	Subthema's	Aspecten Vragen en/of stellingen	Opmerkingen tijdens interview
Algemene vragen		- Wat is je leeftijd? - Op welke groep verblijf je? - Hoe lang zit je al binnen De Hunnerberg? - Heb je meegedaan aan het leefklimaatonderzoek?	
Brede vraag		- Wat is/zijn voor jou de redenen om niet mee te doen?	
Thema 1: Uitnodiging voor het leefklimaatonderzoek	Subthema 1.1: Algemene ervaring van de uitnodiging	- Kan jij mij iets vertellen over het moment dat je werd uitgenodigd/gevraagd om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek? (Dat je werd gevraagd om de vragenlijst in te vullen)	
	Subthema 1.2: Moment van de uitnodiging	- Op welk moment werd je uitgenodigd/gevraagd voor het onderzoek? - Wat vond je van dat moment? (Prima, dan is het goed, verkeerd moment (wat maakte het moment voor jou verkeerd / welk moment is dan wel geschikt om zoiets te doen?))	
	Subthema 1.3: Duidelijkheid van de uitnodiging	- Werd op het moment van uitnodigen voor jou duidelijk wat met het leefklimaatonderzoek gedaan wordt?	

Thema 2: De vragenlijst van het leefklimaatonderzoek	Subthema 2.1: Algemene ervaring met de vragenlijst	- Heb je de vragenlijst bekeken? (vragenlijst meenemen, de laatste versie. Deze is aangepast na ervaringen van jongeren omdat deze hem te lang vonden) - Wat was/is je eerste indruk?	
	Subthema 2.2: De lengte van de vragenlijst	- Wat vind je van de lengte van de vragenlijst?	
	Subthema 2.3: Duidelijkheid van de vragenlijst	- Kreeg je uitleg over de vragenlijst? Wat vond je daarvan? - Begreep je alle vragen? - Had je nog extra verduidelijking/uitleg willen hebben?	
Thema 3: Moeilijkheden/ belemmeringen	Subthema 3.1: Vaardigheden van de jongeren	- Ik ga je nu vragen een cijfer te geven voor een aantal taken over hoe goed je daar in bent. Je mag een cijfer tussen de 1 en 10 geven. <u>Concentreren:</u> <u>Lezen:</u> <u>Begrijpen van moeilijke woorden:</u> Hierop doorvragen.	
	Subthema 3.2: Individueel of samen	- Zou je de vragenlijst alleen of samen met iemand in willen vullen? - Kan je hier een reden voor geven?	

Thema 4: Verwachtingen van deelname aan het leefklimaatonderzoek.	Subthema 4.1: Verwachtingen van verandering	- Wat vind je ervan dat ze dit leefklimaatonderzoek doen? - Denk je dat er iets gebeurt met de uitkomsten van het onderzoek? - Wat zijn jouw verwachtingen als je mee doet aan het leefklimaatonderzoek? - Denk je dat er iets gaat veranderen op de leefgroep als je je mening hebt gegeven? Legt uit. - Heb je in het verleden wel eens meegedaan met het leefklimaatonderzoek? (Langtraject groepen). Zo ja, was er toen iets met de resultaten gedaan?	
Thema 5: Beïnvloeding van peers	Subthema 5.1: Invloed van groepsgenoten op deelname aan het leefklimaatonderzoek	- Als andere jongeren zeggen niet mee te willen doen, wat doet dit met jou?	
Thema 6: Motivatie van de jongeren om wel of niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek.	Subthema 6.1: Algemene vragen	- Wat maakt dat je wel of niet deelneemt aan het leefklimaatonderzoek? - Wat is de voornaamste reden om wel of niet mee te doen?	
	Subthema 6.2: Beloning	- Wat vind je van de beloning die je krijgt als je deelneemt aan het leefklimaatonderzoek? (Als ze er niets aan vinden, zou een andere beloning wel werken?)	

		- Vind je het belangrijk om een beloning te krijgen? Leg dit uit.	

Afronding van het gesprek	Ik ben nu aan het einde gekomen van mijn vragen. Heb jij nog iets toe te voegen aan de vragen die ik je gesteld hebt? Ik wil je graag bedanken voor het meedoen aan dit interview. Ik ga dit interview uitschrijven en als ik uiteindelijk meerdere interviews heb afgenomen leg ik ze naast elkaar om te kijken wat jullie aangeven voor redenen om niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Dit verwerk ik in een verslag. Zodra ik je interview heb uitgeschreven wordt de opname verwijderd. Op het uitgeschreven interview komt geen naam van je te staan, alleen een code zodat ik weet wie bij welke interview hoort. Wil je de uitkomsten hiervan terug krijgen? ☐ Ja ☐ Nee

Interviewschema respondenten:

Naam interviewer:	
Datum interview:	
Tijdsduur interview:	
Code geïnterviewde:	
Groep geïnterviewde:	

Doel van het instrument voor dataverzameling	Aan het eind van het onderzoek is duidelijk welke factoren er meespelen die invloed hebben op de motivatie van de jongeren van De Hunnerberg om niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Doel hiermee is om de jongeren te kunnen beïnvloeden om wel mee te doen.
Introductie	Hoi, ik ben Leonie en ik studeer Toegepaste Psychologie. Allereerst wil ik je bedanken dat je mee wilt werken aan dit interview. Ik zal je nog even vertellen waar het ook alweer over gaat. Binnen De Hunnerberg worden jullie uitgenodigd om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Hierbij zijn er jongeren die wel en die niet mee willen doen. Ik ben erg benieuwd welke redenen jongeren hiervoor hebben. Daarom wil ik jou een aantal vragen gaan stellen over de vragenlijsten, de manier van uitnodigen, de beloning, verwachtingen en invloeden van anderen. Ik ben erg benieuwd naar hoe jij het leefklimaatonderzoek ervaart. Er is geen goed of fout aan je antwoorden. Als je eerlijk antwoord geeft kan ik het beste zicht krijgen in wat er speelt waardoor jij wel of niet mee wil(de) doen aan het leefklimaatonderzoek. Het interview zal ongeveer 10 minuten duren.

	Ik vraag je nu toestemming voor het opnemen van dit gesprek. Dit gebruik ik om het interview hierna goed uit te kunnen werken. Nadat het interview is uitgewerkt wordt de opname verwijderd. In het verslag die ik maak kan een uitspraak van jou opgenomen worden maar deze is anoniem. Op dit knopje kan je drukken om eventueel zelf het bandapparaat stop te zetten. Op geen enkele manier zijn in deze uitwerking jouw naam of je gegevens terug te vinden. Heb je nog vragen voordat ik de band start?

Thema's en eventuele introductie	Subthema's	Aspecten Vragen en/of stellingen	Opmerkingen tijdens interview
Algemene vragen		- Wat is je leeftijd? - Op welke groep verblijf je? - Hoe lang zit je al binnen De Hunnerberg? - Heb je meegedaan aan het leefklimaatonderzoek?	
Thema 1: Uitnodiging voor het leefklimaatonderzoek	Subthema 1.1: Algemene ervaring van de uitnodiging	- Kan jij mij iets vertellen over het moment dat je werd uitgenodigd/gevraagd om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek? (Dat je werd gevraagd om de vragenlijst in te vullen)	
	Subthema 1.2: Moment van de uitnodiging	- Op welk moment werd je uitgenodigd/gevraagd voor het onderzoek? - Wat vond je van dat moment? (Prima, dan is het goed, verkeerd moment (wat maakte het moment voor jou verkeerd / welk moment is dan wel geschikt om zoiets te doen?)	

	Subthema 1.3: Duidelijkheid van de uitnodiging	- Werd op het moment van uitnodigen voor jou duidelijk wat met het leefklimaatonderzoek gedaan wordt?	

Thema 2: De vragenlijst van het leefklimaatonderzoek	Subthema 2.1: Algemene ervaring met de vragenlijst	- Wat vond je van de vragenlijst?	
	Subthema 2.2: De lengte van de vragenlijst	- Wat vind je van de aantal vragen in de vragenlijst?	
	Subthema 2.3: Duidelijkheid van de vragenlijst	- Kreeg je uitleg over de vragenlijst? Wat vond je daarvan? - Begreep je alle vragen? - Had je nog extra verduidelijking/uitleg willen hebben?	

Thema 3: Moeilijkheden/ belemmeringen	Subthema 3.1: Vaardigheden van de jongeren	- Ik ga je nu vragen een cijfer te geven voor een aantal taken over hoe goed je daar in bent. Je mag een cijfer tussen de 1 en 10 geven. <u>Concentreren:</u> <u>Lezen:</u> <u>Begrijpen van moeilijke woorden:</u> Hierop doorvragen.	
	Subthema 3.2: Individueel of samen	- Zou je de vragenlijst alleen of samen met iemand in willen vullen? - Kan je hier een reden voor geven?	

Thema 4: Verwachtingen van deelname aan het leefklimaatonderzoek. Instructie: Doorvragen op de waarde die de jongere hecht aan verandering van de groep. (Ajzen, 1991)	Subthema 4.1: Verwachtingen van verandering	- Wat vind je ervan dat ze dit leefklimaatonderzoek doen? - Denk je dat er iets gebeurt met de uitkomsten van het onderzoek? - Wat zijn jouw verwachtingen als je mee doet aan het leefklimaatonderzoek? - Denk je dat er iets gaat veranderen op de leefgroep als je je mening hebt gegeven? Leg uit.	
Thema 5: Beïnvloeding van peers	Subthema 5.1: Invloed van groepsgenoten op deelname	- Als andere jongeren zeggen niet of wel mee te willen doen, wat doet dit met jou?	
Thema 6: Motivatie van de jongeren om wel of niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek.	Subthema 6.1: Algemene vragen	- Wat maakt dat je wel deelneemt aan het leefklimaatonderzoek? - Wat is de voornaamste reden om wel mee te doen?	
	Subthema 6.2: Beloning	- Wat vind je van de beloning die je krijgt als je deelneemt aan het leefklimaatonderzoek? (Als ze er niets aan vinden, zou een andere beloning wel werken?) - Vind je het belangrijk om een beloning te krijgen? Leg dit uit. - Zou je ook meedoen met het leefklimaatonderzoek als je geen beloning zou krijgen?	

Afronding van het gesprek	Ik ben nu aan het einde gekomen van mijn vragen. Heb jij nog iets toe te voegen aan de vragen die ik je gesteld hebt? Ik wil je graag bedanken voor het meedoen aan dit interview. Ik ga dit interview uitschrijven en als ik uiteindelijk meerdere interviews heb afgenomen leg ik ze naast elkaar om te kijken wat jullie aangeven voor redenen om niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Dit verwerk ik in een verslag. Zodra ik je interview heb uitgeschreven wordt de opname verwijderd. Op het uitgeschreven interview komt geen naam van je te staan, alleen een code zodat ik weet wie bij welke interview hoort. Wil je de uitkomsten hiervan terug krijgen? ☐ Ja ☐ Nee

Interview schema groepsleiding

Naam interviewer:	
Datum interview:	
Tijdsduur interview:	
Code geïnterviewde:	
Groep geïnterviewde:	

Doel van het instrument voor dataverzameling	Aan het eind van het onderzoek is duidelijk welke factoren er meespelen die invloed hebben op de motivatie van de jongeren van De Hunnerberg om niet deel te nemen aan het leefklimaatonderzoek. Doel hiermee is om de jongeren te kunnen beïnvloeden om wel mee te doen.
Introductie	Hoi, ik ben Leonie en ik studeer Toegepaste Psychologie. Allereerst wil ik je bedanken dat je mee wilt werken aan dit interview. Ik zal je nog even vertellen waar het ook alweer over gaat. Binnen De Hunnerberg worden de jongeren uitgenodigd om mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Hierbij zijn er jongeren die wel maar ook jongeren die niet mee willen doen. Ik ben erg benieuwd welke redenen jongeren hiervoor hebben. Daarom wil ik jou een aantal vragen gaan stellen over de vragenlijsten, de manier van uitnodigen, de beloning, verwachtingen en invloeden van anderen. Ik ben erg benieuwd hoe jij de jongeren inschat en wat er bij hen speelt om wel of niet deel te nemen. Het interview zal ongeveer 20-30 minuten duren. Ik vraag je nu toestemming voor het opnemen van dit gesprek. Dit gebruik ik om het interview hierna goed uit te kunnen werken. Nadat het interview is uitgewerkt wordt de opname verwijderd. In het verslag die ik maak kan een uitspraak van jou opgenomen worden maar deze is anoniem. Op dit knopje kan je drukken om eventueel zelf het bandapparaat stop te zetten. Op geen enkele manier zijn in deze uitwerking jouw naam of je gegevens terug te vinden.

Heb je nog vragen voordat ik de band start?			
Thema's en eventuele introductie	Subthema's	Aspecten Vragen en/of stellingen	Opmerkingen tijdens interview
Algemene vragen		- Hoe lang werk je hier al? - Heb je nog op andere groepen gestaan? Zo ja, welke?	
Brede eerste vraag		- Wat zijn volgens jou de redenen waardoor jongeren wel of niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?	
Thema 1: Uitnodiging voor het leefklimaatonderzoek	Subthema 1.1: Algemene ervaring van de uitnodiging	- Wat vind je van de momenten dat de jongeren benaderd worden met de vraag om deel te nemen?	
	Subthema 1.2: Moment van de uitnodiging	- Op welke momenten kunnen jongeren het beste benaderd worden om mee te doen?	
	Subthema 1.3: Duidelijkheid van de uitnodiging	- Denk je dat het voor de jongeren duidelijk is waarvoor ze uitgenodigd worden en waar ze aan mee gaan doen?	

Thema 2: De vragenlijst van het leefklimaatonderzoek	Subthema 2.1: Algemene ervaring met de vragenlijst	- Heb je de vragenlijst een keer ingezien van het leefklimaatonderzoek? (vragenlijst meenemen) - Wat is je eerste indruk van de vragenlijst?	
	Subthema 2.2: De lengte van de vragenlijst	- Wat vind je van de lengte van de vragenlijst?	
	Subthema 2.3: Duidelijkheid van de	- Zijn de vragen begrijpelijk voor de jongeren?	

	vragenlijst		
Thema 3: Moeilijkheden/ belemmeringen	Subthema 3.1: Vaardigheden van de jongeren	- Kan je van de volgende vaardigheden aangeven hoe goed de jongeren daar over het algemeen in zijn. Graag een cijfer tussen de 1 en de 10: Concentreren: Lezen: Begrijpen van moeilijke woorden: - Wat is het gemiddelde opleidingsniveau van de jongeren op de groep?	
	Subthema 3.2: Belemmeringen/ moeilijkheden	- Vragen de jongeren wel eens iets over de vragenlijst aan jullie? - Zijn er problematieken bij de jongeren die invloed kunnen hebben op het wel of niet invullen van de vragenlijst? - Zijn er belemmeringen bij de jongeren die invloed kunnen hebben op het wel of niet invullen van de vragenlijst?	

Thema 4: Verwachtingen van deelname aan het leefklimaatonderzoek.	Subthema 4.1: Verwachtingen van verandering	- Kan je iets zeggen over de verwachtingen die jongeren hebben bij het leefklimaatonderzoek? - Verwachten zij dat er iets zal gaan veranderen aan het leefklimaat als zij meedoen?	

Thema 5: Beïnvloeding van	Subthema 5.1: Invloed van	- Hebben de jongeren invloed op elkaar op het wel of niet mee doen? Leg uit.	

peers	groepsleden op deelname aan het leefklimaatonderzoek		

Thema 6: Motivatie van de jongeren om wel of niet mee te doen aan het leefklimaatonder- zoek.	Subthema 6.1: Algemene vragen	- Wat zijn volgens jou de redenen waarom jongeren niet willen deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?	
	Subthema 6.2: Beloning	- Wat vind je van de beloning die de jongeren kunnen krijgen als ze deelnemen aan het leefklimaatonderzoek? - Hoe reageren de jongeren op de beloning die staat voor deelname aan het leefklimaatonderzoek? - Vinden ze die beloning belangrijk?	

Afronding van het gesprek	Ik ben nu aan het einde gekomen van mijn vragen. Heb jij nog iets toe te voegen aan de vragen die ik je gesteld hebt? Ik wil je graag bedanken voor het meedoen aan dit interview. Ik ga dit interview uitschrijven en als ik uiteindelijk meerdere interviews heb afgenomen leg ik ze naast elkaar om te kijken wat jullie aangeven voor redenen om niet mee te doen aan het leefklimaatonderzoek. Dit verwerk ik in een verslag. Zodra ik je interview heb uitgeschreven wordt de opname verwijderd. Op het uitgeschreven interview komt geen naam van je te staan, alleen een code zodat ik weet wie bij welke interview hoort. Wil je de uitkomsten hiervan terug krijgen? ☐ Ja ☐ Nee

Hieronder volgt een korte uitleg van de labels onder het kopje 'Wat':

- Algemene reden: de reden die de jongeren zelf opgeeft om wel of niet deel te nemen.
- Moment van uitnodigen: hoe ervaren ze het moment dat ze uitgenodigd worden voor het leefklimaatonderzoek.
- Doel onderzoek: is het doel van het leefklimaatonderzoek uitgelegd en duidelijk voor de jongeren?
- Eerste indruk: wat is de eerste indruk van de vragenlijst.
- Vragenlijst: alles wat er over de vragenlijst wordt gezegd, de lengte, de duidelijkheid van de vragen enz.
- Mening leefklimaat: wat vinden de jongeren ervan dat het leefklimaatonderzoek wordt uitgevoerd.
- Manier van invullen: Alleen of samen met iemand anders invullen? Waar ligt de voorkeur?
- Vaardigheden: wat voor cijfer geven de jongeren zichzelf wat betreft concentreren, lezen en begrijpen van moeilijke woorden?
- Anonimiteit: wat wordt er gezegd over de anonimiteit van het leefklimaatonderzoek?
- Beloning: hoe kijken de jongeren tegen de beloning aan? Wat vinden ze hiervan?
- Beïnvloeding: hebben de jongeren invloed op elkaar op het wel of niet deelnemen aan het leefklimaatonderzoek?
- Begrijpen: begrijpen de jongeren de vragenlijst, de uitleg over het onderzoek enz.
- Opleidingsniveau: wat is de opleidingsniveau van de jongeren volgens de groepsleiding.
- Problematieken: zijn er problematieken die invloed hebben op het invullen van de vragenlijst?
- Resultaten/terugkoppeling: krijgen de jongeren een terugkoppeling van de resultaten en hoe vinden ze dat?